BLOEMLEZING VAN REVOLUTIONAIRE POEZIE

MET EEN INLEIDING VAN A. M. DE JONG

UITGAVE VAN DE CENTRALE
VAN ARBEIDERS-JEUGDVERENIGINGEN
REGULIERSGRACHT 78II - AMSTERDAM

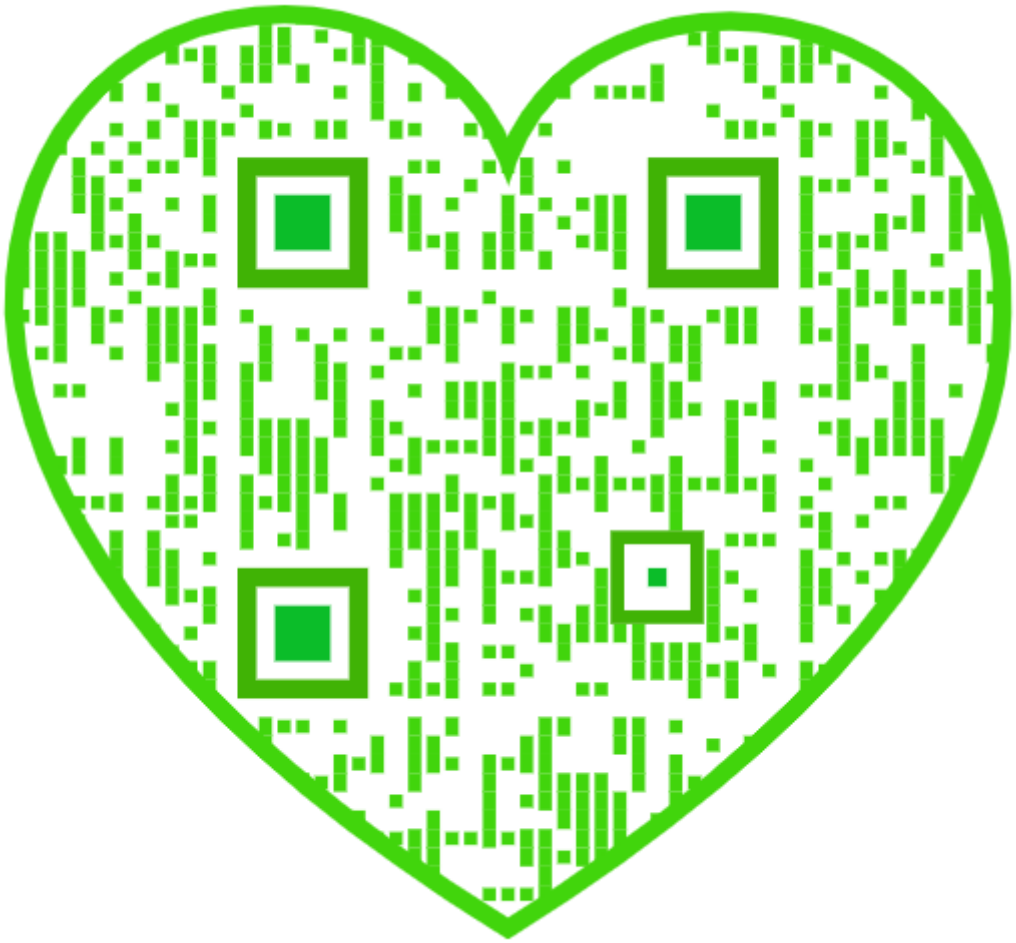

BLOEMLEZING VAN REVOLUTIONAIRE POËZIE

MET EEN INLEIDING VAN

A. M. DE JONG

1923

UITGAVE VAN DE CENTRALE VAN ARBEIDERS-JEUGDVERENIGINGEN, REGULIERSGRACHT 78II AMSTERDAM

INLEIDING.

Als ik zei : de poëzie van deze tijd is revolutionair, — dan zou zeker half artistiek Nederland mij naar de keel vliegen. Het zou ook niet geheel billik zijn, al zou het naar mijn overtuiging evenmin geheel en al onwaar zijn. Want ten slotte kan men eigenlik alleen datgene echte dichtkunst noemen, wat zijn tijd overleeft en de eeuwen door in de geest der opeenvolgende geslachten begrip en liefde vindt en weerklank.

Dat gebeurt echter enkel met die kunst, die naast haar eeuwig algemeen-menselike inhoud het vaste merk toont van de eigen tijd, die haar voortbracht. En nu vrees ik heel sterk, dat die ganse rij gevoelige poëten, die in *deze* tijd weemoediglik klagen over hun vage smarten of hemelhoog juichen om hun persoonlike zielsverrukkingen het laatste maar al te zeer missen. Ik ben erg bang dat het wezen van onze tijd, datgene wat hem voor de toekomst zijn karakter geven zal tegenover andere perioden, de revolutionaire vloedgolf blijken zal, die door de mensheid deint. Zodat de dichter, die zich, ver van deze woelende ontsteltenissen en ontroeringen, alleen bezighoudt met zijn ziel en zijn lier, bitter weinig betekenis zal hebben voor het aanschijn van deze tijd. En zeker niet voor wie later, uit de kunstwerken, het gelaat van deze periode zich voor de geest willen roepen.

Want zeker is het waar, dat de gedachten en gevoelens van grote mensen *altijd* waardevol blijken, ook als ze alleen over zichzelf spreken.

Maar evenzeer is het waar, dat waarachtig grote mensen immer midden in het hart van hun tijd leefden. Dat alles wat die tijd bewoog in hun ziel tot grootste innigheid zich verdiepte, tot hoogste spanning aanzwol. Waaruit men kan afleiden, dat de waarlik grote en zelfs de betekenisvolle dichter van *deze* tijd revolutionair zal voelen en dus het revulotionair lied zal moeten zingen. Waarmee echter niet gezegd is, dat ieder, die heden ten dage revolutionaire verzen schrijft, daarom al een groot mens of een groot dichter zijn zou.

Wie even tuis is in de wereldliteratuur, zal onmiddellik moeten opmerken, dat al wat groot en maatgevend werk schept, behoort naar gevoel en belijdenis tot de revolutionaire beweging. Overal ziet men het verschijnsel, dat kunstenaars zich mengen in de grote internationale strijd voor het socialisme, ja, dat zij hun kunst *dienstbaar* maken aan hun revolutionaire overtuiging.

Tot voor betrekkelik korte tijd zou men dat een zware artistieke ketterij gevonden hebben. En nog maar heel langzaam dringt het begrip door dat dit inderdaad natuurlik is en noodwendig. Nog steeds overheerst de neiging, die de kunstenaar wil afzonderen van zijn „meer alledaagse" medemensen, die hem wil verbieden belang te stellen in de dingen, die *hun* dageliks leven bewegen, die *dus* buiten „de kunst" staan en enkel „zuiver prakties" belang hebben.

Ik moet hier even dieper op ingaan en dit verschijnsel, plus z'n geleidelik verdwijnen, in korte trekken histories verklaren.

* * *

Volgens de in brede kringen nog steeds gangbare mening dus mag de kunstenaar, deze bizonder begaafde, zich op zijn eenzame hoogte alleen be-

moeien met zichzelf en zijn werk. Heel de rest van de wereld, mitsgaders haar dageliks gebeuren, gaat hem niets aan. Hem raakt alleen de Schoonheid en de Kunst, beide met een hoofdletter. Hij moet de kunst bedrijven zonder iets anders te bedoelen, dan enkel maar schoonheid te scheppen. Zijn levens- en arbeidsbeginsel zij: „l'art pour l'art": de kunst om haarszelfs wil. Een hele tijd lang hebben de kunstenaars zich daar zorgvuldig aan gehouden. Met hartstocht en overtuiging. Zij moesten dat wel doen, omdat het noodlot nu eenmaal de kunstenaars schijnt te hebben uitverkoren om een zeker tijdperk het scherpst te karakteriseren. Niet alleen door de inhoud, maar allereerst door de geaardheid, door het beginsel van hun werk.

Dit beginsel van „de kunst om haarszelfs wil" is niet voor de eerste maal gepredikt door het geslacht, dat juist aan het onze voorafging. Wij zien het in de historie der zich ontwikkelende mensheid, waarvan de historie der kunsten een levend en meegroeiend onderdeel is, telkens opduiken, wanneer een of ander tijdvak vervuld is. D.w.z. wanneer de bezielende idee van dat tijdvak zijn bevruchtende kracht verloren heeft, wanneer het beschavingsmoment zijn hoogtepunt heeft overschreden, met andere woorden : wanneer het verval een aanvang neemt.

De kwasi-verheven leuze der laat-negentiende-eeuwse individualisten was dus in wezen een zielige bekentenis van naderende ondergang. Het was de trieste openbaring van het beginnende vervaltijdperk, waarin hun eigen beschaving tot steeds verder ontbinding zou overgaan. In hun werk is nog wel de schoonheid aanwezig, maar hoe verder het noodlot van hun tijd en hun geslacht zich vervult, hoe bleker en bloedelozer die schoonheid wordt. Door de dodende macht zelf van hun

zo trots uitgeroepen ideaal: „de kunst om haars zelfs wil."

Niets ter wereld immers bestaat of kan bestaan op en voor zichzelf. Hoeveel minder dan de kunst, waarin het beste wat de menselike geest kan opleveren: schoonheid en wijsheid, tot een harmonies geheel samen komen. Alle grote, waarachtige en eeuwige kunst houdt verband met het hele leven van de tijd, die haar voortbracht. Niet met het eng begrensde stukje leven van het scheppende individu, maar met het leven aller mensen, met de levensuitingen van de ganse beschavingsgemeenschap, waarvan de kunstenaar, ongeacht zijn persoonlike waarde of afmeting, toch maar een onderdeeltje is. Zonder diep-gegroeid en sterk-geweten verband met het algemene is ook de grootste kunstenaar-in-aanleg maar een pover verschijnseltje en gedoemd met zijn stoffelik verscheiden spoorloos te verzinken in de nacht der vergetelheid.

De vereenzaming van de kunstenaar tijdens de opbloei en de machtsperiode van het kapitalisme is een der sterkste aanklachten tegen dit roofsysteem, dat alles uit zijn voegen rukte voor het persoonsbelang, dat de kunst losscheurde uit het grote leven van het volksgeheel, dat de persoonlikheid afsneed van de stam der gemeenschap. Dit alles in de moorddadige en zedeloze waan, dat het individu onbeperkte rechten had, en alles mocht aanwenden tot eigen geluksbeleving, ook het geluk en de levenszekerheid, ja, het leven zelf van talloze anderen. En hoe hoger de glorie van het kapitalistiese wan-systeem stijgt, hoe dieper de wanhoop neerzinkt in het hart van de kunstenaar, die zich al verder en verder van de gemeenschap voelt wegglijden en vol bitterheid zich op zijn eenzaamheid beroemen gaat. Enerzijds stond hij vol verachting tegenover de grove verwatenheid der geldprotsen,

die de wereld regeerden, anderzijds vervreemdde hij steeds meer van de tot stompzinnigheid vervallende massa, die in armoe en vervuiling, in verwildering en beestelike ruwheid haar ellendig bestaan voortsleepte zonder enig kontakt met het geestelike.

Zo werd de kunst volkomen aristokraties, bekommerde zich niet meer om degenen voor wie deze kunst bestemd was en bekende daardoor haar eigen, lege doelloosheid. Haar wanhopige armoede ook, die schriller in 't oog springt, naarmate de kunst steeds hooghartiger houding aannam. Multatuli's hoogmoedige woord: „Publiek, ik veracht u!" was een wanhoopskreet, omdat er het noodlottige feit in geopenbaard werd, dat de kunstenaar niet meer *onder*, maar *buiten*, zelfs, *tegenover* het publiek, d.i. de massa, d.i. de gemeenschap was komen te staan.

Als de kunstenaar niet meer leeft in en door de gemeenschap, verliest de kunst haar natuurlik karakter van grootsheid en ruimte. Zij wordt kleiner en verengt zich, omdat de kunstenaar alleen persoonlik beleven en beschouwen nog in schone vorm beelden kan. En alle individueel leven, ook het grootste, is ten slotte toch nog klein en eng in vergelijking met het grote, ruime, het eeuwige en eindeloze leven der grote mensengemeenschap.

Beelden van uit een grote maatschappelike en gedachtelike eenheid, ziedaar de enige taak, de scheppende geest, de begenadigde kunstenaar waardig. Wanneer we kijken naar de kunst der oude kulturen, de kunst van Egypte, Assyrië, Griekenland, Indië, China en Japan, van de Christelike middeleeuwen ook, dan beseffen we eerst recht, wat dit zeggen wil en waartoe het bezielen kan. En we beseffen meteen hoe noodlottigonvruchtbaar de idee moet zijn van de „kunst om

haarszelfs wil." De waan van de kunstenaar, die eenzaam op zijn hoogte moet verwijlen en „het publiek" verachten.

En als ik nu over dit verschijnsel in het verband van dit kleine opstel nog al breedvoerig gesproken heb, is het alleen om jullie, jonge arbeiders, te overtuigen van de blijde waarheid, dat de geschiedenis der wereld in een nieuw tijdperk is getreden, dat het verval der voorafgaande periode is doorzien en dat het zal worden overwonnen door een nieuw gemeenschapsideaal. De tekenen zijn overal. Zij zijn ook in de kunst van onze dagen. Wij zien hoe de kunstenaar, ondanks het moordgehuil der burgerlike schoonheidsmaniakken, langzaam wordt teruggevoerd tot de enige plaats, waar hij gedijen kan: tot het hart van zijn volk, tot het hart van de gemeenschap, wier bevoorrecht kind hij is en moet blijven naar leven, voelen en willen. En als het socialisme er in slaagt alle vroegere eenheden tot betrekkelik kleine organismen te kenmerken door de grote wereldeenheid van een ideale samenleving te grondvesten — de mogelikheden voor de scheppende kunstenaar, die het hoge voorrecht hebben zal onder de stuwkracht van deze ontzaglikheid te arbeiden, kunnen wij zelfs bij benadering niet bedenken.

Zover zijn we nog niet. We staan eerst voor de drempel der nieuwe wereld. Langzaam eerst wendt de kunstenaar het gelaat terug naar de gemeenschap. De besten gaan voor en het is voor ons van weinig betekenis, dat de massa der mindere geesten in hun zieke zucht naar eenzaamheid volharden en zichzelf blijven zoeken.

Niets kan gedwongen worden. Alles moet kiemen en groeien en langzaam tot volkomenheid rijpen. Alles heeft zijn tijd en zijn noodwendigheid. De kunstenaar van de vervalperiode moet men niet

zien als uit eigen drang en wil geworden verschijnsel. Ook hij is een voortbrengsel van het ganse samenstel zijner periode. Zieke tijden brengen een zieke kunst voort. Als de tijd zich aan nieuwe idealen geneest, genezen kunst en kunstenaar vanzelf mee. Alleen: de ziekte werkt nog geruime tijd na. Omdat „de mindere geesten," waarop ik boven doelde, uit zwakheid en in de overtuiging van gemakkelik verzekerd succes nog lange tijd de houding nabootsen van de verfijnde kunstenaar-van-het-verval. Wat voor deze echter noodwendigheid was, is voor de navolgers eenvoudig aanstellerij, door niets gedwongen en dus door niets gerechtvaardigd. Zij schminken zich enkel het gelaat van een voorbije tijd en hebben niet de minste invloed op de verdere loop der dingen. Trieste ledepoppen, omhangen met de flarden van versleten en uitgediende ideeën, spelen zij de comedie der weemoedige levensontkenning, terwijl het nieuw-ontsproten leven hen van alle kanten omwoekert, hun met kunstig dekor getooid toneeltje overgroeit van zijn levende ranken, vol driftig stromend sap en uitberstende bloesemdracht. Zonder hen, over hen en hun bloedarme producten heen vervult zich de tijd en al hun moeite om de onsterfelikheid te winnen zal tevergeefs blijken.

Grote kunstenaars waren immer grote mensen en grote mensen is niets menseliks vreemd. Alle openbaringen van het leven hebben hun volle, toegewijde aandacht. Ook dus de politiek, en zeker in onze tijd, waarin de politiek zulk een nooit voorheen geziene betekenis heeft. De politiek, waarvan de negentiende eeuwse kunstenaar zo een grondeloze afkeer had, een afkeer, die door zijn levenloze navolgers zorgvuldig, alleen in belachelik vergroot formaat wordt nagebootst.

De afschuw van de kunstenaar der negentiende

eeuw is volkomen verklaarbaar. Zij wortelde in de vrees, zijn menselikheid te bezoedelen met iets zeer onreins. De politiek dier dagen was uitsluitend de vraag van machtsuitbouw van het kapitalisme, dat, om zijn economiese macht onaantastbaar te maken, zich eveneens moest verzekeren van de onbestreden politieke heerschappij. En toen na de burgerlike revoluties van 1848, die het despotisme van de alleenheerschappij der vorsten de beslissende slag toebrachten, de liberale vrijheidsidee ontaardde in een machtswellustig heersen van een kleine minderheid over allen, toen bevond de kunstenaar zich bedrogen. De ook door hem vol geestdrift uitgeroepen burgerlike vrijheid bleek niet veel anders te betekenen dan een tiranniek en ongekend wreed onderdrukken van heel het volk door een kleine groep bevoorrechten. Vermoeid en ontgocheld wendde de kunstenaar zich af van de politiek, die hij overal bezig zag met laaghartige intriges, met bedrog en verachtelike baantjesjagerij. In plaats van één tiran was een ganse klasse van tirannen gekomen. En de wereld was er niet beter of mooier door geworden. De politiek was voor de kunstenaar geoordeeld.

Met heel de verandering, die het lichaam van de maatschappij bezig is te ondergaan, is er echter ook een wijziging gekomen in de politiek. De socialistiese beweging heeft zich op die politiek geworpen en doordringt haar meer en meer van haar onweerstaanbare invloed. En altans van haar kant is de politieke aktie een bedrijf geworden, waaraan de zuiverste en edelste menselikheid zonder zich te onteren kan deelnemen. In die politiek immers is een zedelike waarde gekomen, een kern van zuiver idealisme, dat met op zelfzucht bedachte heerserswil niets meer te maken heeft. De beste kunstenaars, de diepstbewogen mensen

van onze tijd, vinden we dan ook overal te midden van de politieke beweging, kampend met hun speciale en machtige middelen voor de nieuwe idealen, die de mensheid eindelik werkelik en voorgoed bevrijden zullen uit alle oude boeien van knechtschap en slavernij.

Ook dit verschijnsel is niet nieuw. In alle tijden, waarin het leven zich spande tot de veerkracht, die het behoeft om in een nieuwe fase over te springen, vinden we de kunstenaar te midden van de strijdende menigte, te midden van de politiek dus. Omdat in die tijden de politiek niet meer was het laaghartig handwerk van een gering aantal sluwe bedriegers, maar de harteklop van een naar bevrijding smachtend volk, dat zijn massaas samentrok tot de eindstrijd, en omdat in zulke tijden de kunstenaar immer zichzelf hervindt als levend onderdeel dier volksgemeenschap, wier vreugde zijn vreugde, wier leed zijn leed is. Zulke tijden waren doorgolfd van revolutionaire stromingen en vol geestdrift greep de kunstenaar mee naar de wapens en hoog schalde zijn stem boven het dreigend rumoer der menigten. Hij zong het strijdlied, vurig, onstuimig, spotlustig, grimmig, altijd blij om de hevige bewogenheid van de edele strijd. Zo was het tijdens de Franse Revolutie, zo was het in 1848, zo was het in onze zestiende en zeventiende eeuw. Zo is het in onze tijd en wel in verhoogde mate, omdat de revolutionaire beweging, die ons doorstroomt, haar doel oneindig veel verder en hoger gesteld heeft dan alle vorige.

Het grote onderscheid tussen de komende proletariese revolutie en alle vroegere is het volgende. Bij elke omwenteling verzette tot nu toe een meerderheid zich tegen de harde onderdrukking ener minderheid. Zeer zeker werd zij gedreven door vrijheidszin en rechtvaardigheidsgevoel. Maar deze

beide edele instincten waren te eng beperkt tot de eigen, nog kleine kring. Altijd bleek, dat de vrijheid en rechtvaardigheid zeer betrekkelik bedoeld waren, n.l. alleen voor de leidende meerderheid. Zodra zij tot de macht gekomen was, werd het duidelik dat zij op haar beurt een onbetekenende minderheid was vergeleken bij de ontzaglike massa die zij vergeten had te bevrijden, die haar had mogen steunen in de strijd, maar die zij na de overwinning in alle gemoedsrust zelf weer overheerste, onderdrukte en — daardoor op de duur tot nieuwe revolutie prikkelde. De aanvoerders der Franse Revolutie gingen aan deze noodlottige vergeetachtigheid te gronde, daar de massa al dadelik geen genoegen wou nemen met haar onverwachte positie. De leiders van de burgerlik-liberale revoluties in 1848 waren voorzichtiger, geslepener en beter bewerktuigd. Zij pasten een bedachtzamer methode toe en het duurde tientallen van jaren, eer de vergeten en wreed onderdrukte massa zichzelf zó onweerstaanbaar ontdekte, dat zij op haar beurt revolutionair werd en aanving zich gereed te maken voor de grote slag.

Het zou echter de moeite niet lonen, weer een revolutie te beginnen met slechts een betrekkelike meerderheid, n.l. die van uitsluitend de leidende organisatie. Rusland toont ons duidelik genoeg, waartoe dat bij de hedendaagse samenstelling van wereld en partijgroeperingen voeren moet. De werkelike proletariese revolutie zal na haar overwinning geen massa meer in toom behoeven te houden. Zij zal haar niet tot gedweeheid moeten hypnotiseren door bedriegelike leuzen om haar dan voorgoed te knechten onder haar gevestigde macht. Hoogstens zal zij een tijdlang op haar hoede moeten zijn en de sterke vuist bereid houden tegenover een kleine en snel slinkende minderheid

van wrokkende gevallen grootheden. Indien het anders mocht uitkomen is ook deze revolutie maar betrekkelik en niet volstrekt beslissend in haar betekenis voor de toekomstige geschiedenis der mensheid.

De proletariese revolutie beoogt immers ten slotte niet alléén de vrijmaking van de arbeidersklasse van de druk harer politieke en economiese tirannen. Zij wil het leven doordringen van een geheel nieuw ideaal, dat der volstrekte maatschappelike rechtvaardigheid, gegrond op een wetenschappelik onaanvechtbaar samenlevingssysteem. Zij wil het leven beslissend zuiveren van alle gebreken, die de mensengeest kan overwinnen en daardoor een toestand in het leven roepen, waaronder *de hele mensheid* aan alle zijden winnen zal. Niet meer gejaagd en tot doodsangst gefolterd door de vrees voor armoe en ellende, niet meer ontaard en verziekt door een waanzinnig te veel aan bezit. Zij wil niet een vaag begrepen individuele vrijheid brengen, die op z'n best nog maar ongebondenheid zou kunnen zijn voor de bevoorrechte enkeling. Zij bestreeft behalve een politieke en maatschappelike, ook een omwenteling in alle zedelike begrippen. Haar vrijheid betekent een vrijwillige onderschikking aan de grote gemeenschap, de liefdevolle overgave aan de van binnenuit gegroeide en begrepen tucht van de mens, die mens is onder mensen. Geen paria onder bevoorrechten, geen aristokraat onder proleten, geen koning onder slaven. Mens onder mensen.....

De kern van dit alles is een nieuw begrepen mensenliefde. De overtuiging, dat wij ten slotte ons mens-zijn niet bewijzen door een fabelachtig volmaakte techniek, maar door de zuiverheid van ons hart, door de rechtvaardigheid van onze ziel, die niet langer het dierlike beginsel van het recht

van de sterkste huldigt, maar van de dienende liefde, die alles voor allen eist. Dit is de zuiver-ideële kern van de socialisties-revolutionaire beweging. De gedachte is oneindig veel ouder dan het socialisme en heeft over heel de wereld de eeuwen door tal van profeten gevonden. Boeddha zowel als Christus bedoelden hetzelfde. Maar de gesel van het kapitalisme moest de wereld teisteren, eer het verstand tot apostoliese arbeid rijpte en eindelik de weg vond, waarlangs dit ideaal kon voortschrijden naar zijn verwerkeliking.

* * *

Het spreekt vanzelf, dat het eigenaardige karakter van elke revolutionaire periode, de bedoeling van elke afzonderlike revolutie, haar stempel drukt op de poëzie, die zij het leven schenkt. Het is dus zonder meer duidelik, dat de poëzie van de proletariese revolutie er anders uitziet dan alle vorige.

De diepste toon van de vroegere revolutionaire poëzie wordt bepaald door een donkere woede, die dorst naar het bloed van de tegenpartij. Het is de kreet om vergelding vooral, om bestraffing van de onderdrukker, om wraak voor geleden smaad en onrecht. Er is een duister-broeiend verzet, dat zich verheugt op het losbarsten van het geweld, op de wellust van de wrede tegendaad, op de bevrediging van de lang opgekropte haat. Een zwoele reuk van bloed slaat u tegen uit die oude revolutieliederen. Een geur van kruitdamp hangt er rond en dof gromt er de zucht naar moord en brand. Men vuurt elkaar aan, men zweept elkaar op tot steeds groter woede, men herinnert elkaar aan al wat men van de onderdrukkers moest dulden. En barst dan los in een wilde wraakkreet. Zie het refrein van de Marseillaise, dat eindigt met de

regel: „Qu'un sang impur abreuve nos sillons!": „dat een onrein bloed onze goten overstrome!" En hoe zeer heeft de praktijk deze kreet des harten tot schrikkelike werkelikheid gemaakt.

Uit de aard van zijn beginsel is de toon van de poëzie der proletariese revolutie anders. Hoewel de revolutionairen uit de onderste lagen des volks opkomen, is de grondtoon van deze poëzie edeler, is en blijft, bij alle onbreekbare wil om te overwinnen en de heersende machten omver te stoten, de kern van deze poëzie een wijde liefde, wijst zij steeds heen naar de lichte toekomst. En al aarzelt zij niet ter bereiking van het einddoel het harde wapen van het geweld te bezigen wanneer de nood daartoe dringt, de proletariese revolutie ziet aan het eind van haar streven een wereld zonder geweld, een schoon, evenwichtig en harmonies leven met gelijke mogelikheden voor allen. Haar poëzie is daarmee in overeenstemming. Zij wekt de mens in de verkommerde loonslaaf. Zij toont hem de waarde van zijn geest en zijn arbeid. Maar zij zoekt niet z'n woeste instincten te prikkelen. Zij houdt hem aldoor voor, hoe hij het voorbeeld geven zal van menswording, hoe hij strijden zal met het zwaard des geestes, met de overweldigende macht van zijn georganiseerde massa, en hoe de wereld onder het voortschrijden van zijn legerscharen ontbloeien zal tot ongekende heerlikheid, als een bloementuin in de lente.

En nu wachte men zich voor de vergissing te menen, dat deze poëzie, met zijn kern van zachte, liefelike menselikheid, week zou zijn en krachteloos. Want niets is minder waar. De harde wil spreekt er zich uit van de overtuigde, die tot zijn doel wil komen, kost wat kost. Het ontzaglike leed van gans een vertrapte mensheid schreeuwt zijn smachten naar bevrijding tegen de hemel.

En vaak genoeg heft de knoestige gestalte van het proletariaat de machtige vuist naar de heersers en dreunt de waarschuwing voor al te harde weerstand. Maar wat er ook woelt aan drift, en leed en woedend verzet, steeds blijft de overtuiging levendig, dat alles eenmaal goed zal worden, dat alle strijd zich moet oplossen in een eindelike, eeuwige vrede, dat de liefde wacht om alle wonden te helen en de bevrijde mensheid eindelik het rijk binnen te voeren, waarin alleen mensen wonen kunnen en gelukkig zijn: het rijk van de geest, waar vrede is en rechtvaardigheid, zachtheid en liefde.

De dichter, deze zuivere van ziel, staat diep ontroerd en vol verwondering in het worstelende leven van deze tijden. Hij heeft er een vreemd wonder in ontwaard: de donkere figuur van het proletariaat, de vernederde, de beledigde en getrapte, de ruwe, zwaarschonkige reus, die enkel spier en pees leek, is het lichtende symbool geworden van de bevrijding ener verdoolde mensheid. Niet de trotse, geestelik ver ontwikkelde geleerde, niet de verfijnde overgevoelige dichter, niet de vertegenwoordigers van een naar de avond neigende cultuur zullen de verlossing brengen. Zij moet komen van het verachte proletariaat, van hen die arbeiden met hun zware handen, wier leven één worsteling is om brood en warmte, één strijd tegen honger en kou, vernedering en schande. En juist uit de duisternis van deze versomberde, verkommerde en bedorven menselikheid schoot het licht op, waarnaar de wereld smacht. Dat is het wonder van deze tijden, en de dichter, deze eeuwige zoeker naar het wonder in het leven, heeft het doorschouwd en vol heimwee, vol geestdrift ook, werpt hij zijn ganse ziel mee in de strijd, zoekt deel te krijgen aan het wonder, zonder hetwelk de mensheid reddeloos verloren is.

En de arbeider, de harde, donkere proletariër wordt voorwerp van bewondering voor de dichter en hevig is zijn verlangen om opgenomen te worden in diens gemeenschap, in de strijdende gemeenschap der duistere massa, van waar het licht komen zal en moet. De dichter ziet de zware gestalte van het proletariaat schrijden over de wereld, een held, groot en tragies, maar ontwijfelbaar bestemd tot de ontzaglike, verlossende daad. En wat is alle haat, alle afschuw, alle wrok tegen de uitbuiters, vergeleken bij de levenwekkende macht van de verheerlikte liefde, die de schonkige held omstraalt met de glorie van de opengaande dag, die over de wereld gloort en die haar verlossing aanschouwen zal? Vol eerbied en genegenheid nadert de dichter, tot voor korte tijd een hooghartig aristokraat, de ruwe werker en zijn hoogste eerzucht is het, de kameraad te worden van deze machtige gezel, die zijn ketenen breekt en menselikheid eist voor allen, ook voor zichzelf, ook voor zijn ontmenste tirannen.

Ieder dichter zingt daarvan op zijn eigen wijze. De ruimte ontbreekt mij om hen allen nader te karakteriseren. Uit hun hier opgenomen verzen kan ieder zelf hun geest leren kennen, en uitmaken, wat ieder van hen kenmerkt en hoe zij ieder voor zich, het ideaal begrijpen en dienen.

Bij de beoordeling van deze revolutionaire poëzie moet men nog een ding sterk zich bewust maken, de verzen van een revolutionaire periode moeten zich nauw aansluiten aan de geest van het volk zelf. Zij moeten meer liederen zijn, zangerig van toon, eenvoudig van structuur en fel-direct van beeld, zooals elke volkskunst, uit dat volk zelf gesproten, altijd was. Bij sommige onzer moderne revolutionaire dichters zal men deze speciale vorm zeer sterk missen. De poëzie is te intellectueel,

te individualisties-aristokraties van vorm, gevolg van de tijd en het kunstenaarsgeslacht, waaruit ook deze dichters stammen en dat de eenvoud en de lichtende klaarheid van de zuivere volkspoëzie, helaas „ontgroeid" was. De poëzie van onze tijd is nu eenmaal eindeloos ver van het hart des volks afgedwaald en zelfs de revolutionaire dichters vinden maar bij uitzondering de directe weg naar dat hart terug. Het noodlot van het kunstenaarsgeslacht, waartoe zij behooren, is ook hun noodlot, maar zij hebben getracht de ban te breken, en zoeken terug naar ons, naar het volk, naar allen. Laten wij ons inspannen, hen zover mogelik tegemoet te gaan, want wij hebben hen nodig, even dringend als zij ons. En wanneer zij en wij elkaar gevonden en herkend hebben en in voortdurend verkeer elkaars wezen en ziel doorgrond, dan zal aan een volgend geslacht wellicht weer de zuivere, klare toon ontspringen, de ongekunsteld-schoon gezongen volkspoëzie die leven zal in de harten der massa en die zij meedraagt, het ganse leven door, als een schat der ziel.

Ik beveel dit kleine bundeltje revolutionaire poëzie in de aandacht, maar vooral in de liefde van alle jeugdige proletariese strijders aan. Mochten sommige verzen eens wat „moeilik" lijken, dring er met de wil tot begrijpen in door en je zult overal toch de zuivere kern vinden van ons levenwekkend ideaal, dat uit de dorre bodem van het bedorven leven alvast deze schone bloemen teelde, die een blijde belofte zijn voor een betere toekomst.

A. M. DE JONG.

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

1 MEI.

Kom vriend met uw jonge vrouw!
Met uw liefdevol hartlijke vrouw,
Met uw al zoo zorgende vrouw —
Welkom! welkom is zij
Den eersten Mei!

Kom vriend met uw zoon, uw kind!
Met uw jonge al verstandige kind,
Met uw o! eenmaal gelukkiger kind —
Welkom! welkom is hij
Den eersten Mei!

Kom vriend met uw kloppende hart!
Met uw duldend maar dappere hart,
Wij roepen uw hoopvolle hart
Welkom in onze rij
Den eersten Mei!

Wij allen behoeven elkaar!
Wij winnen slechts met elkaar —
Helpen, helpen wij dan elkaar:
Maken we elkander vrij
Den eersten Mei!

Ons is immers deez' dag!
Ons is deez' bloeiende dag!
Als eenmaal der dagen dag —
Die vindt ons zij aan zij
Den eersten Mei!

Aan ons is de komende tijd!
Ons, óns is de nieuwe tijd!
O heerlijk toekomstige tijd
Wij voele' u nabij
Den eersten Mei!

Want wij zijn de grooten der aard!
Wij zijn de werkers der aard!
Wij zijn de winners der aard!
Dat zijn wij állen — wij
Den eersten Mei!

Uit: *Uit Stilte en Strijd.*

DE GRAVERS.

Zwanger is de aard van een schat,
Vol van juweelen, —
Gaat gij dat duizelig pad,
Breekt uit de banden der stad,
Scheurt uw gareelen!

Diep in dien donkeren schoot
Branden karbonkels —
Harder dan uw harde brood,
Zuiver, als uw harten groot,
Rood als ranonkels!

Steekt dan uw lichttoorts in top,
Daalt in de mijnen!
Graaft daar met uw hand, uw kop,
Haalt ze uit het duister op,
Rood van robijnen!

Vast in den rotswand gekneld,
Gaaf in de groeven —
Het vuur langs uw lonten snelt —
't Steen stort voor uw wild geweld!
Staat in uw kloefen!

Ruig is nog hun baardig kleed, —
Scheert ze in uw handen!
Welt ze in uw heete zweet,
Snijdt ze aan een zuivre spleet,
Schilt ze uit hun randen!

Zet ze op het ijzer wiel,
Maakt diamanten! —
Wet dàt aan uw eigen ziel,
Waar nimmer de zon in viel
Van alle kanten!

— — — — — — — — — — —

Maats! diep in uw eigen borst
Liggen juweelen!
Schaaft ze uit hun ruwe korst —
Graaft! graaft! tot uw levensdorst
Barst uit uw kelen!

Uit: *Eerste Oogst.*

SOCIALISTENMARSCH.

Maats! laat je borrel en pint er eens staan,
Wij moeten wat zieltjes gaan winnen,
Hier valt nog iets meer dan uit vrijen te gaan
Hei! daar gaat een liedje beginnen!
En ons hart houdt de maat —
Hoor! de trommel die slaat:
Kom op! kom op! rechtop je kop!
Kruip daar uit je donkere holen,
Haal op! haal op! uit keet en slop
En slijp aan de keien je zolen !
Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee! —

Maats! gooi je muts in de vroolijke lucht,
Kom van je karwei tot ons, makkers!
Kijk: in onze hand ligt een heerlijke vrucht,
Wij strooien het zaad in de akkers!
En ons hart houdt de maat —
Hoor! de trommel die slaat:
Vooruit! vooruit! de tijd die luidt
De dommen en dooven te schande
Haal uit! haal uit! een nieuw geluid
Juicht over de dampige landen!
Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee! —

Maats! waar wij gaan gaat een bloeiende vlam,
Wij vechten voor vroolijker dagen!
Vóór ons leidt de weg over angel en dam,
Wij weten: zij winnen die wagen!
En ons hart houdt de maat!
Hoor! de trommel die slaat:

Ruk aan! ruk aan! bij wimpel en vaan!
Zij zakken, die waglende wallen,
Pak aan! pak aan! een nieuwe baan
Is recht voor ons opengevallen!
Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee! —

Maats! om ons hoofd draaft de lustige wind,
De daavrende klokken die luien!
Beluien het eerste gelukkige kind,
Geboren bij stormende buien!
En ons hart houdt de maat —
Hoor! de trommel die slaat:
Hou recht! hou recht! in 't vol gevecht!
Wat vol is, dat zakt naar beneden,
Maak recht! maak recht! genoeg geknecht!
Ons helpen geen God, geen gebeden!
Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee! —

Maats! zie daar tuimelt de zon in de straat,
Ons haantje dat kraait er victorie!
Betakel, betimmer den rijzenden staat!
Om ons leit het licht al zijn glorie!
En ons hart houdt de maat —
Hoor! de trommel die slaat:
Het daagt! het daagt! de hemel draagt
Ons licht naar de uiterste grenzen!
Verdraagt! verdraagt elkaar! verjaagt
Den nacht uit de harten der menschen!
Heisa, joech heisa! kom allemaal mee!
Holdrio! holdrio hee! —

Uit: *Eerste oogst.*

DE TOCHT NAAR DE STER.

Marschlied.

Rept uit den schemer uw schuchtere voeten,
Rijst uit het dal om 't licht te begroeten,
  Dat zegenrijk valt in uw schoot, —
Heel de aard gaat in bloed en in oorlog onder,
Uit haar rookende asch stijgt een heerelijk wonder,
  Dat de harten de ruimte instoot: —
Die poolster zal uw leven bestieren,
Haar licht zult ge met ons vieren,
    Voort! voort!

Wascht van uw vingers wat leeds er bleef kleven,
Grijpt de smart, voor uw aanzicht geweven,
  Als water om 't venster uwer ziel, —
Zet de sluizen van uw oogen wagenwijd open,
Tot het licht van die ster om uw hart is geloopen,
  Als golve' om den rand van een kiel: —
Uw leven gaat omhoog naar die stralen,
Uw weg klimt op uit de dalen,
    Voort! voort!

Vouwt om het licht van die leidstar uw handen,
Haalt uw nek uit het zweet en de schande
  Van uw laag-gebogen gewricht! —
Laat het juk van uw jammer uw schouders nog (knellen:
De muziek van uw hart zal den optocht verzellen,
  Die aanstuift als kaf tot het licht: —
Laat vieren al die vlottende teugels,
Uw ziel draagt levende vleugels!
    Voort! voort!

Diep in de geul waar uw beenen door trappen,
Vast is het zog, dat zuigt om de stappen
  Van uwen steigerenden voet, —
Lijkt het heir in den afgrond dier sterre aan dwergen:
Bouwt uw nobelen geest als een burcht op de bergen,
  Het rijzende licht te gemoet: —
Geen blikken zien terug naar beneden,
Wij graven zelve de treden,
    Voort! voort!

Raapt in uw vlucht hèm die vóór u neerzakte,
Roept het alarm in 't hart dat verzwakte,
  Of laf zich in wanhoop verschanst, —
In uw oog sta de vlam van uw schoone ontroering,
Tot de lucht met het vuur uwer heete vervoering
  Uwe rustige morgenster kranst: —
Tot haar licht in lichter dag vergaat,
Tot gij staat in den dageraad —
    Voort! voort!

Uit: *Eerste Oogst.*

AAN DIE KOMEN.

Gedenkt, gij kinderen van vrede,
  Bloemen aan den boom van geluk,
Gedenkt het vreeslijk verleden,
Gedenkt die de aarde voor u kneedden
  Als de wortelen van uw geluk!

Gedenkt, gij lachenden, levensblijden,
  Het geluid op aarde van den schrik
En luistert aan den afgrond der tijden
Naar den kreet van die uw ziel bereidden —
  Als naar de echo van een snik.

Gedenkt, gij gezegenden en gezonden,
  Hen die vielen voor uw blijde eeuw —
Ziet hun gelaat en wilde wonden,
Ziet het zwarte gat hunner monden,
  Nog open voor den laatsten schreeuw!

Gedenkt gij de smeekende oogen
  En al de stamelende pijn
Van die verbrijzeld en bloedovertogen
Langzaam den donkeren dood inzogen —
  Gedenkt gij die uw verlossers zijn!

Gedenkt gij den dreun van hun schreden,
  Tast terug in den donkeren vloed
Van die de'ijzeren strijd voor u streden,
Tast terug in het zinkend verleden —
  Dat uw hand nog drupt van hun bloed!

Gedenkt die, wat zij deden en zagen
Nimmer meer wischten uit hun geest,
Die door al hun gruwlijke dagen
Aller gruwelen bleven dragen —
Gedenkt de gewonden van geest!

Gedenkt ons, die állen vochten,
Gedenkt ons áller bitteren strijd,
Gedenkt ons, die den weg over u zochten,
Gedenkt ons, die nog niet vinden mochten —
Gedenkt, gedenkt onzen blinden tijd!

Uit: *Zingende Stemmen.*

DE ROODEN ROEPEN.

Marschlied.

Komt tot ons, kind'ren dezer dagen,
Komt tot ons, die in donker lijdt,
Helpt ons het menschenlot te dragen
In 't licht van beter menschlijkheid!
Wij zijn haar opgestane knechten,
Wij zijn haar daverende roep,
Wij zijn die voor haar toekomst vechten,
Wij zijn haar oude roode troep!
Voort voort dan kameraden!
Omhoog de wapperende vaan,
Omhoog uw hart, uw drang tot daden —
Breekt baan! breekt baan!

Keert tot ons, kind'ren dezer tijden,
Keert tot ons licht uw doof gelaat,
Het ideaal waarvoor wij strijden
Behoeft uw hand, uw hart, uw daad!
Wij zijn het vuur, wij zijn de smeden,
Wij zijn het wapen en de strijd,
Wij zijn de brekers van het heden,
Wij zijn de bouwers van den tijd!
Voort voort dan kameraden!
Roept over aarde vrijheids naam,
Aaneengeschouderd, vastberaden —
Te zaam! te zaam!

Komt allen, die uw kleine wegen
Gebogen in den blinde gaat,
Deelt onzen strijd, deelt onze zege —
De rooden roepen, kameraad!
Wij zijn de akker en de vore,
Wij zijn de ploegers en het paard,
Wij zijn de zaaiers van het koren,
Wij zijn het ruischend graan op aard!
Voort voort dan kameraden!
Geen macht, die onze macht meer stuit,
Omhoog het vaandel der gesmaden —
Vooruit! vooruit!

Uit: *De keerende kudde.*

TE WAPEN.

Te wapen! 't roept: „te wapen!" —
De kreet gaat als een geesel los —
Daar springt het als een spokend ros,
Daar holt het al door beemd en bosch,
Daar davert het: „te wapen!" —
Zij ijlen op dien luiden last,
Zij grijpen lood en ijzer vast,
En allerwegen roept en wast
Dat wilde woord: „te wapen!"

Te wapen! 't roept: „te wapen!"
En bonzend port het — klop! klop! klop!
Aan ieder hart, aan ieder kop:
Trek tege' uw menschenbroeder op
En slacht hem met uw wapen! — —
Zij rennen op een blinden hoop,
En 't blinde noodlot neemt zijn loop —
Zij vallen bij den eersten doop
En blijven eeuwig slapen.

Te wapen! en 't roept: „te wapen!"
En nieuwe scharen zijn gehaald,
Getooid, getuigd, gespoord, gezaâld —
En uit hun starre oogen straalt
De glans van 't valsche wapen;
Zij zijn uit huis en hof vergaard,
Zij stijgen op hun stampend paard —
En uit hun harde oogen staart
De doodswil van het wapen.

En overnieuw! — en nieuwen weer: „te wapen!"
Ligt de eerste vijand neergeveld,
Dan gaat het gauw om goed en geld,
Dan groeit de waanzin van 't geweld
Te rooven en te kapen, —
Dan gaat het om een mensch zijn dood,
Een mensch zijn goed en bloed en nood —
Zoo verven zij de wereld rood
Met hun betooverd wapen! — —

Te wapen! — hoor: „te wapen!"
Waar hijgend heel een menschheid streed,
Waar heel de wereld druipt van leed,
Rijst uit de aard een nieuwe kreet:
„Te wapen! — òns het wapen!"
En 't roept — het groeit, het nieuwe woord —
O makkers! roept het verder voort,
Dat ieder menschenkind het hoort: —
„Ontwapen hen! ontwapen!"

„Ontwapen hen! ontwapen!"
Vecht tegen miss'lijk onverstand,
Vecht tegen al wat samenspant
Met lood en dood en moord en brand —
Te wapen! taaie knapen!
Komt kerels! kerels houdt u kloek!
Vecht tegen dien verdoemden vloek!
Vecht! vecht gij voor ons roode doek!
Te wapen! — om het wapen!

Sta op! — op! op! te wapen!
't Gaat tegen al wat ons verblindt,
Het gaat om al wat samenbindt —
't Gaat om de toekomst van uw kind:
Kind tot geluk geschapen! —
Help! help te strijden voor 't geslacht
Dat staamlend in zijn wiege lacht,
Dat op úw durf en daden wacht — —
Te wapen! — om het wapen!

Uit: *Zingende Stemmen.*

DE DAAD.

Wie is het die de zwarte voren
In golvend goud verandren doet?
Wie mesten en wie maaien 't koren,
Wie is het, die de wereld voedt — ?
Dat zijn de paarden en de ploegers,
Dat zijn de zweeters en de zwoegers,
Dat zijn de zaaiers van het zaad —
Dat is de daad!

Wie graaft de glinsterende kolen,
Wie schept het schitterende zout,
Wie haalt uit diepe duistre holen
Het gele glanzend zachte goud — ?
Dat zijn die in het donker graven,
Dat zijn de slovers en de slaven,
Dat is de zwarte kameraad —
Dat is de daad!

Wie zijn het die de wereld tooien
Met hunne wapperende vlag,
Die roode bloesems om zich strooien
Gelijk een eeuw'ge lentedag — ?
Dat zijn de werkers en de wakers,
Dat zijn de sterken en de stakers,
Dat zijn de mannen van de straat —
Dat is de daad!

En wie die hunne vaandels vlechten
Tot éénen rozerooden band,
Die voor een nieuwe wereld vechten
En sterven voor 't beloofde land — ?
Dat zijn de muiters en de makkers,
Dat zijn die taaie rooie rakkers,
Dat zijn de sloopers van den staat —
Dat is de daad!

Uit: *Uit stilte en strijd.*

HENRIETTE ROLAND HOLST—
VAN DER SCHALK.

DE DAG ZAL ZIJN.

De dag zal zijn blink als een watervlak
en de stad vol geflits van gouden seinen:
in middagbrand komt dan, een donkre vlak,
de drom opdringen door de straten, naar de pleinen.

Vreemd zal dat donkre glijde' in al dien gloed
zich windend naar 't stadshart als naar zijn haven,
de staatge huizen zullen voor den stoet
dicht doen hun deuren en hun pracht begraven.

Daar buiten flikkren d'oogen als een toorts
vol wisselenden schijn, de slapen haam'ren,
terwijl die and'ren, helderziende als in een koorts
van vrees, een bleek woord preev'len in hun kaamren.

Als voor verborgen kloof of waterdiep
schrikken zij op voor d'onverwachte keuze,
want of een god dien dag scheidsrechter schiep
davert de lucht rondom van onverzoenbaar leuzen.

Wit laait het groote hart des volks; dat vuur
verdampte alle twijfels die nu verlammen,
een nieuwe deugd vernieuwt onze natuur
als ijzer staal wordt door den doop der vlammen.

Onder het wereld-krake' en fel gevaar
komt een gelukswoord op de lippen bloeien:
„Broeders! de kloven zijn gedempt: ziet daar
onze levens tot één stroom samen-vloeien."

Zal het niet heerlijk zijn om zoo te gaan,
zoo rein, zoo gaaf, en bij geheele volken
de nieuwe wereld als een zilver-maan
rijzen te zien uit licht-omrande wolken?

In d'opgang van die blijdschap, in die blos
van jonge broederschap mag hij aansnellen
de norsche ruiter op het vale ros,
en, met een zeisenzwaai, ons vreugd'gen vellen.

Uit: *De nieuwe geboort.*

DICHTER EN PROLETARIAAT.

Drager van smart, gebukt wezen, dat schreed
door de historie, schoud'rend 't zware juk,
offer van eeuwen, tot eenmaal geluk
der wereld, ondergaand in eindloos leed,

gij die onmachtig gingt gebogen tot
de tijd vervuld was van het wereld-wenden
gij en opziende uit lange ellende
diep ademend fluisterdet: „hier keert mijn lot."

en na dien tijd niet meer zijt afgeweken
van 't opwaarts streven in het morgenrood
dat om uw lippen, wit van langen nood,
speelt en ze kleurt met zijn geheiligd teeken —

Geef mij uw hand, want dat alleen is kracht,
de wereld heeft geen hoop, dan door uw stijgen,
wij komen tot u, reddende uit ons eigen
zinkende bark het beste deel der vracht.

Dit dan is een voorspel van het verbond
tusschen u en d'onzen, want ook wij vlieden
een oude wereld, om u aan te bieden
de lieflijke vrucht van onzen mond

Zoo zijn wij dan genoote' en 't schoon gezang,
kracht die ons inwoont en die werd verkoren
verheerlijking te zijn, zal u behooren
en luister geven aan uw strijd voor lang.

De vruchten van den strijd zijn niet voor u
en niet voor ons de late zegeningen;
maar het besef, zachte en blijde dingen
mooglijk te maken door ons werk, zoo ruw;

en in ons hart te voelen hoop opkomen
dat eens de ban van machtloosheid en leed
neder zal vallen als een drukkend kleed
en in den tijd, waarvan wij zwijgend droomen

uit dit verbond het lied en beeld zal schijnen,
geschapen in een atmosfeer van moed
maklijk geschapen als de zon het doet,
die werelden vormt zonder angst of pijnen.

Uit: *De nieuwe geboort.*

Sombre gedachten schiep een sombre tijd,
het leven lag, gelijk een schip in trage
wateren, en een stem sprak, tot de lage
luchten alles omsloten voor altijd.

Er was geen licht, er was geen lucht: de handen
verslapten, omdat zij van hoop leeg waren;
denkers doken naar wreede trotsche maren,
dat ze hun ziel behoedden voor verzanden.

Dichters wendden zich van de levenssferen,
wederbegeerend wat in d'eeuwen sliep,
of loken d'oogen en verbleekten diep,
beproevende op hun eigen hart te teren,

In den zwaren tijd, die zoo langzaam streek,
was 't dat een moedlooze berusting groeide
en opkwam mat geloof van de vermoeide
wereld, wier ouden gang een eeuwgen leek.

Maar onderwijl werd in beneden-lagen,
ver van 't mistroostig ras, dat heerschte op aard,
met smart ontvangen en in pijn gebaard
de nieuwe kracht, die ons omhoog zal dragen.

Uit: *De nieuwe geboort.*

MOEDER VAN VISSCHERS

(*Bij een teekening*).

Zie mij: mijn mond verleerde vroeg te klagen,
mijn oog is strak gelijk een winternacht,
berusting heeft mij jong den staf gebracht,
waarmee ik klim naar het eind mijner dagen.

Ik geen geen hoop, ik heb nooit iets verwacht,
zonen en dochteren baarde ik om te dragen
wat ik zelf draag: toen z'onder 't hart mij lagen
heb ik, om hunnentwil, veel droefs gedacht.

Soms groeit iets in mij op in grim'ge nachten
wanneer mijn zonen huivre' op barre zee
maar daagt de morgen, ben ik het vergeten;

dan is mij of hun jonge hoofde' iets weten,
te blij voor mij, of die hooplooze vrêe
met mij gaat sterven en dat niets-verwachten.

Uit: *De nieuwe geboort.*

DER VROUWEN MOED.

Buite' in de heldre wereld vol bewegen
weefden de mannen hun glanzende taak,
zij vulden saam de uren tot de zege,
de oogen zage' op hen als op een baak.

Zij stonden in 't sterk licht, om hen het rennen
van vijande' en der vrienden krijgsgezang;
Hoop wiekte rond op glanzend-groene pennen,
zij voelden haar suizen tegen hun wang.

In 't blij eind stonden ze, aaneengeklonken
zoeter bewust van eenheids tooverkracht:
menig oog ziet naar de dagen die zonken
als naar een berggezicht vol hooge pracht.

Maar de vrouwen, hoe vulden zij de dagen?
Wat is achter muren, wat is geschied
in de holle nachten, dat zij waak lagen,
turend naar wat men in waaknachten ziet?

De kindren werden bleek en naakt de woning,
Vrouw Zorg zat aan, stond niet op van den haard;—
de mannen vonde' in strijden strijds belooning:
licht lot, van wie leven aaneengeschaard. —

Maar de vrouwen achter muren verscholen,
hoe heeft hun hart, hoe heeft hun hart geleefd?
Onrust brandde in hun vleesch diepe holen:
zij hebben verdragen en niet gebeefd.

Zij verteerden den tijd als een schip golven,
hoe joeg hun hart vooruit naar 't end dat week,
soms voelden ze in onzekerheid bedolven;
soms kille wanhoop, die langs hun hart streek.

Soms werd een hoop klein als een zeil geboren,
ver aan de kimmen, zwol en leek nabij
en dreef weg en liet hen wereldverloren
als te voren, worstlend tegen 't getij.

Dan voelden zij of de watren zich sloten
boven hun moegetobde hoofd, dat zonk,
en zij zwolgen de zekerheid der groote
duistre ellende in een bittren dronk.

Nu staan zij in 't blij einde van de zege
als schuwe dieren na een lange jacht,
hun mond, die lijdend zooveel leed verzwegen,
verraadt het nu hij lijdend lacht.

Hun arme oogen zien zwart uitgebrande,
als vensters waar het vuur aan heeft geknaagd:
neem met zachten eerbied hun heete handen
en zeg hun, dat een morgen daagt,

zeg hun, dat de kindren, die zij gaan baren,
den vrede brengen, dat hij zeker daalt,
omdat de moeders dapper waren,
omdat hun hart niet heeft gefaald.

Uit: *Opwaartsche Wegen.*

MODERNE PROMETHEUS.[1])

Machtigen!
Hier, nog half duizelend
van uw slagen
hier staan wij weder
en verheffen ons weder
tegen u.

Met al uw macht
hebt ge niet gewonnen.
De wreede kogels
van uw veilig geschut
troffen, doorboorden
onze vane', onze harten
en velden ons.

Maar ziet: daar omstaat
een klomp moedige mannen
de vaan, de gehavende,
de dóor- en doorboorde
d'aan flarden-geschotene
opnieuw.

„O Liefste, o nimmer
zoo teer nog geliefde,
zie, door uw wreede gaten
schittren alle sterren des hemels,
schittert de ster der hoop."

---

[1]) De Grieksche mythe verhaalt hoe Prometheus voor de menschen het vuur uit de hemel stal. Tot straf werd hij door de wraakgierige goden aan een rotsblok geketend en een gier rukte hem de lever uit, die telkens weer aangroeide en telkens opnieuw werd uitgescheurd. De moderne Prometheus is het geketende proletariaat, dat het licht van het socialisme op aarde bracht.

En zij zwaaien het vaandel,
't doorboorde, 't aan flarden geschotene,
voor uw vaalbleek aangezicht
dat rood wordt van weerschijn,
van woede, van schaamte —
want Prometheus leeft.

Gij kunt het hart
van den dappere breken,
maar niet zijn moed.
Hem met vrouw en kind
jage' over de wereld,
voortdrijve' om een bete
die hij niet vindt;
als een hongrige hond
naar een bete doen snufflen:
dat kunt ge, dan deed ge
ons aan.

Maar gij kunt niet
in de harten der mannen,
in het deerlijke, krimpende
heldenhart der vrouw
de helle vonk dooven,
die daar zacht schittert,
diep, als onder watren
een edelsteen.

En ge kunt, nee ge kunt niet
de zon kameraadschap
met schennende hand
grijpen en wegsleuren
uit onzen hemel,
waar zij hangt hoog, en veilig
voor u.

Dacht ge omdat
ge ons traptet als wormen,
dat wij als wormen
voor u zouden kruipen?
Dacht ge door ons
met ketens te omhangen,
te klinken in ijzers,
onze harten te maken
tot slavenharten,
wezenloos opziend,
wezenloos biddend
tot den meester, hun God?
Dacht ge door ons
te kwellen met folter
— met hongers folter —
ons te doen bekennen
in deemoed, schuld?

Oud, dwaas geslacht!
Oude heerschers-dwaasheid
van hoovaardije:
hoe velen bracht gij
ten diepen val.
Verneem onze stem
hoog op uw wallen,
d'ongenaakbare torens
van heilig gezag
vanwaar ge op ons neerziet.

Hagel op ons
als op jong gewas
uw boos, hard broedsel;
Ge vernielt ons niet!
Werp uit de monden
van uw wreed geschut
aardkluite' en klinkers,
granietgeschilfer

en brokken rots:
ge verplettert ons niet.
Wij rapen ze
en staplen ze op,
met bloedende handen,
hoog en hooger
en klautren opwaarts,
op hun kantigen rug,
hoog en hooger,
tot waar eenmaal ons hoofd
wit, laaiend van hartstocht,
helder van den weerschijn
der morgenzonne,
aan uw vaalbleek aangezicht
dat rondziet naar redding,
verschijnt.

Slinger maar uw bliksems:
gij verblindt ons niet.
Wij rapen de sissenden
en zaamlen ze
tot immensen voorraad
wit-zengend vuur
dat uw wulpsch paradijs
eens in vlammen doet opgaan
en de aarde reinigt
van verpesten walm.

Met al uw macht
hebt ge niet gewonnen:
hier staan wij weder
ongebroke', onberouwvol,
als eenmaal, als immer,
en trotseeren u.

Uit: *Opwaartsche Wegen.*

Mijn hart is helder, en een klare kracht
Klimt door mijn leden, die ik lang ontbeerde,
en de verrukkingen, die ik verleerde,
voel ik bevende nad'ren, onverwacht.

Geen donkerte heeft over dit licht macht:
de wereldbrand, die zooveel vreugd verteerde
staat stil voor deze vreugd, die ik begeerde
en zocht zoo zeer, en vond, zoo sterk en zacht.

De schoonste kracht, die door de tijden zwerft,
voedt mij: de kracht van het opwaartsche willen
des levens, van den drang, die nimmer sterft;

door mijn armzaalge menschenleden trillen
zijn wieke' oneindig, en mijn vaal hart verft
de glorie van zijn purpervlammend willen.

Uit: *Verzonken Grenzen.*

Ik weet niet, of je maar komt opgerezen
o zedelijken wil, uit maatschaps bloeien,
dan uit dieper oorsprongen òp kwaamt groeien,
oneindig-verre; ik kan uw bron niet lezen.

Maar ik voel van uw heilge kracht het gloeien
de laffe plekken in mijn hart genezen,
ik voel u het beginsel, dat mijn wezen
drijft tegen zware stroomen in te roeien.

Ik voel uit u als uit een haard van vuur
de vonken springen, die mijn trage leden
zetten in gloed tot heilig avontuur,

ik voel van alle levenszekerheden
dit zekerst, dat ge zijt van eeuwgen duur
al wisselt uw verschijnen met elk heden.

Uit: *Verzonken Grenzen.*

Allen te geven goddelijke wijding,
alle zielen naar 't Licht omhoog te dragen
door los te binden wat hen met het lage
vereent: dat is de nieuwe levens-tijding.

Die maakt nu over d'aarde een verblijding
uitwapperend boven de donkere hagen
van onze levens naar het toekomst-dagen,
gedachtebeeld, lichtstralende verschijning.

Eens zal uit diepte van 't heelal opklinken
blijde verwondering, als die 't bewonen,
schouwend naar de lang-duistere planeet,

zich reppen zien met gezichten, die blinken
der aarde vrije dochteren en zonen
omhoog langs 't pad, dat vervolmaking heet.

Uit: *Verzonken Grenzen.*

Gaat nu, gezegenden, gaat, donk're scharen
die zoo vol licht zijt; rijst, vloeden van vuur,
rijst, vreet-aan de hoog-geschafte pilaren
van dwing'landij, vreet-aan haar blinden muur.
Jaag tot de hemelen uw hoogen gloed,
waar overal heen vlammend vrijheid-zaad,
maak alle heerschers wit van vrees en haat,
maak alle knechten rood van schaamte en moed.
En ga dan onder: ge moogt ondergaan,
vurige vloed, ge hebt uw werk gedaan.
Nog staat de burcht dwing'landij overend,
maar zij waggelt tot in haar fundament;
gaat en gaat onder voor de laatste maal:
na u de springvloed, die brengt zegepraal.

Uit: *Het feest der Gedachtenis* (Katherine).

CHRYSTALOFF SPREEKT:

Genooten, uit den donkren schoot der jaren
stijgt nu een dag op, die de kiemgestalte
van jarenreeksen bergt in zijnen schoot.
De tijden splijte': uit hunner welving schaal
rijst, tongloos, de beslissing, die nu welhaast
gaat spreken met de stem van uw besluit.
Zult ge nog langer lijden dubb'len druk,
druk van 't vraatzuchtig roofdier kapitaal,
dat van uw leefkracht, wolf van lamm'ren, tiert;
uw vrouwe' ontvleescht, aan uw kind'ren ontrooft
hun eenig erfdeel: jongheids dart'len glans,
en alle levensblijheid voor u dempt
met looden klok omhuivvend uw geslacht?
Druk van verdorvene geweld'narij,
kneuzend uw leden murw, makend elke ademtocht
pijnlijk halen uit half-verstikte borst.....
Wat zoek ik woorden? Onrecht heeft zich op-
gehoopt tot bergen-staap'ling, klimmend d'een
uit d'anders nek, en pijl van onzen haat
reikt, steil-opvarend, tot hun laagste niet.
Maar 't dorre zengen van die heete haat,
bevruchtte lang reeds in ons kennis, klaar-
oogige en met altijd-koele hand.
Een heerlijk kroost van deugden teelden zij,
een koen geslacht van helden-kind'ren, hunk'rend
uit te gaan over 't land, als een stroom gaat,
verwoestend en bevruchtend te gelijk.
En over 't land rijpte tegemoet
drang overgroot, als menschheid soms aangrijpt
naar vernieuwing des levens, wagewijd
oop'ne' aller sluizen, dat stroom langgekeerd,
zijn opgeperste krachten bruisend stuw'
in 't troeb'le bekken, door stilstand verslijmd.

Zoodat nu elk geschieden van deze aan
geschieden overrijken tijd, uitstraalt
zijn vragen naar 't klankbord proletariaat,
Gespannen wachtend, hoe elk daar weerklinken,
welk antwoord vinden zal: want bij u rust
diepste antwoord aller vragen, wier gekrijt
nu als van angst'ge meeuwen scheurt de lucht...

Uit: *Opstandelingen.*

A. VAN COLLEM.

DE VERWORPENEN.

De verworpenen, die denkend worden,
Zullen ingaan tot een nieuwen dag,
In wier oude hoofd de oogen dorden,
Deze worden blinkend van gezag.

In wier leven armoe heeft gesproken,
Gore stem van tellend kopergeld,
Deze zullen hooren, de ontloken
Gouden klokken van het voorjaarsveld.

Zij, die voor den meester bogen neder,
Handen opwaarts naar het dageloon,
Zullen springen op en worden weder
Van de vrije aarde, vrije zoon.

Deze, die neerzaten, heen gezonken,
Peinzende, wat hen dus had vergoord,
Zullen worden van het weten dronken,
Dat een nieuwe schoonheid hun behoort.

En die eertijds droegen om de leden
Teekenen van de afhankelijkheid,
Zullen opgaan naar een stralend heden,
Door de poorten der oproerigheid.

Uit: *Opstandige Liederen.*

KOM SOCIALISME!

Kom, Socialisme, draag het witte licht,
Dat in de harten brandt der lichtverteederden,
Boven de hoofden van de diep vernederden,
Dat zij het zien en worden opgericht.

Kom, Socialisme, steek op vlammend aan
De lampen in de hoofden der arbeiders,
En in de harten van de kleine lijders,
Die als vergetelheden ondergaan.

Kom, Socialisme, stoot de volkeren heen,
Dat in hun ziel opsta ontzachlijk beven,
Tot zij zich werpen weg, om vrij te geven
De wereld aan elkanderen gemeen.

Kom, Socialisme, maak de harten wijd
Als sterrenacht en diep als Oceanen,
Dat alle gouddorst zinke in de lanen
Van den Charybdis ter vergetelheid.

Kom, stralend Socialisme, kom weldra,
Bind mij met uwe machtige accoorden,
Raak met uw gouden adem aan, mijn woorden,
Opdat ik zingende tot u inga.

Uit: *Opstandige Liederen.*

EEN NIEUW LIED, EEN VOLKSLIED?

Staat op, die voor het licht geboren zijt,
En U niet weet en ligt in needrigheid,
Als waart ge korenhalmen ongeteld
Gebundeld en geschoven op het veld.

Staat op, die in uw hand de Schoonheid draagt,
En haar niet weet en anders niet-en-vraagt
Dan dragen, dragen tot uw levensend,
De Schoonheid, die uw eigen hand niet kent.

Staat op, die branden in u voelt een vlam,
Waarvan de glans nooit in uw oogen kwam, —
De glans, die anderen werd een levend schoon,
Nadat gij haar verkocht voor dageloon.

Staat op, gij die de kracht zijt en de macht,
Uw oude klasse heeft u saamgebracht,
Uw oude klasse, die neerlag verdoofd,
Herneemt wat haar behoort en is ontroofd.

Staat op, gij die voor licht geboren zijt,
Grijpt in de toekomst uwe werklijkheid,
Slaat van uw meester weg zijn flonkerkleed,
En rijst omhoog, tot heerschappij gereed.

Uit: *Opstandige Liederen.*

SLACHTVELD.

De heengelegde lijken der soldaten
Zijn aangeraakt door den goudpaarsen nacht,
Er kruipen lijnen over de gelaten,
Waarop de Dood zijn teeken heeft gebracht.

Sommigen hunner liggen als bedronken,
Het was ruim véél, de wijn uit déze kan,
Hun arme lijven werden volgeschonken,
Zij dronken zich de eeuwigheid daaran.

Eén hunner ligt verdwaasd omhoog te turen,
Een ster staat op zijn blauw-glazuren oog,
Het zou wel eeuwigheden kunnen duren,
Voordat dit open turend oog bewoog.

Zijn makker is gevallen fel voorover,
Hij schijnt te slapen, en zijn bloed loopt uit,
Zijn linkeroog bleef half geopend over
Daar kijkt hij nu stil uit, die looze guit.

In zoete vreugde liggen jonge dooden,
Zij toeven in een ongestoord geluk,
Mocht uit de gele hel losbarsten looden
Kogelregen, hun deert scherf noch stuk.

Zij zijn als zelfbeheerschten dichtgesloten,
Zij zijn tevreden met wat hun gewerd.
Eén hunner zijn de oogen uitgeschoten,
Daarom heeft hij zijn mond opengesperd.

Een ander lacht, hij had zich vastgegrepen
Bij het voorover vallen aan wat gras,
Hij werd een kind, hij hield het dichtgeknepen,
Hij dacht, dat het de hand van moeder was.

Bij bundels liggen dooden uitgegleden,
De ransels om, den stormhoed op het hoofd,
Zij worden door mortieren overreden,
Dat was toch niet, wat hun werd toebeloofd.

Zij trokken uit, ik zag ze door de straten,
Het was bij avond, in de Seine-stad,
Of was het in Berlijn, of hoorde ik praten
Londensch, in de straat, die ik vergat?

Ik weet het niet, ik weet niet de kleedijen,
Die zij zich kleurig hadden omgedaan,
Ik weet het rythme niet meer hunner rijen,
Noch de muziek, die klinkend ging vooraan.

Ik weet alleen maar Jongens, de gelaten
Van Prachtigen, Menschwezens, schrijdend voort,
Vermomd in apenpakjes van soldaten,
Niet wetende het land waarheen of oord.

Zij droegen aan de schouders de geweren,
En in den loop een kleine veldboeket,
Voordat zij traden aan, te gaan marcheeren,
Hadden de bruiden die daarin gezet.

Het zou de liefste groet zijn van het leven,
Het laatste afscheid en het wellekom;
O hand van mij, waarom gaat gij nu beven,
O mond van mij, waarom wordt gij nu stom?

* * *

De heengelegde lijken der soldaten,
Zijn aangeraakt door den goudpaarsen nacht,
Er kruipen lijnen over de gelaten,
Waarop de Dood zijn teekens heeft gebracht.

Sommigen hunner liggen als bedronken,
Het was ruim veel, de wijn uit deze kan,
Hun arme lijven werden volgeschonken,
Zij dronken zich de eeuwigheid daaran.

Staat op, staat alle' op, mijn vroege Dooden,
Herleeft, gekruisigden langs weg en veld,
Doorschotenen, voorover in de Zoden, —
Herkrijg' uw stem' haar vroegere Geweld.

Rijst langzaam uit, vloeie over uw trekken,
Het beven van een nieuwen Dageraad,
Moge mijn Roep U tot nieuw leven wekken,
Herleeft, herleeft, gesneuvelde soldaat.

Grijpt uw geweren in de doode handen,
Werpt uit den zadel hem die u beval,
Dat uwe makkers waren uw vijanden,
Verbroedert U, soldaten, overal!

Blaast een signaal, gestorven menschenmonden,
Dat Aarde beve en doodsvreeze kom
Over de heerschers die U hadden uitgezonden,
Voor Vaderland, Bezit en Christendom.

Dood aan dit drietal en de menschheid leve,
En alle heerschappije ga te niet;—
Vertelt wie U den dood heeft ingedreven,
Rijst op, soldaten, zingt uw Doodenlied.

Uit: *Opstandige Liederen.*

DAN ZAL DE AARDE FONKELEN VAN LICHT.

Dan zal de aarde fonkelen van licht,
Het licht dat door de menschen is ontstoken.
Over de bergen gaan zij opgericht
De kleine menschen op de wereldstroken.

Zij hebben Broederschap op aard gesticht,
Hun mond heeft het Gemeenschapswoord gesproken,
Nu valt de nacht uiteen en wordt gebroken,
Het is de werker die dit heeft verricht.

O werker laaggeteld en diep gemeden,
Door het bezit vernederd tot een knecht,
Te koop en op de markten uitgekreten,

Uit uw wil is ontstaan het nieuwe weten,
Uit uw daad is ontstaan het nieuwe recht
En uit uw kloppend hart het nieuwe heden.

ZIJT GIJ EEN MENSCH.....?

Zijt gij een mensch, gij bukkend nederstaande,
Heeft u een vrouw van menschen voortgebracht,
Gij, die geboren zijt tot opwaarts gaande
Een, wiens gelaat den hemel tegenlacht?

Hoort gij den wind wanneer hij neer wil duiken,
En opwaarts langs den stam den hemel wint,
En ritselingen weggeeft aan de struiken
En huivering aan takken en gebint?

Hoort gij de zee, haar stem drijft om de landen,
Zij strekt de armen naar den hemel uit,
Zij wil de zon, zij wil in hem verbranden,
Haar adem maakt hartstochtelijk geluid?

Ziet gij het licht, het licht dat is ontstegen
Aan alle sappen van het wentlend al,
Het wonderlijke licht dat op de wegen
Uitwaaiert tot een fonkelenden val?

Gij zijt het licht, de zon, gij zijt de aarde,
Het is in u dat zij aanwezig zijn,
Gij zijt van het heelal de gouden haarde,
Gij zijt een god, en wilt een ezel zijn?

Uit: *Nieuwe Meinacht.*

GEBED TE WAALWIJK.

O Christus met uw zacht gelaat,
Marye, die daarneven staat,
  Wil u tot ons bezinnen
Gij, die den hemel overziet,
Vandaar Uw milde oogen biedt,
  Zie onze wereld binnen;
Verhef Uw eens gehoorde stem,
En Uwe hand, en ga tot hem,
  Den meester in de zalen,
Die over onze dagen wikt,
Die over onzen nacht beschikt,
  Van Wien wij arbeid halen.

Zeg hem het klein betaalde loon,
De dagen lang, de korte woon,
  De altijd vochte muren,
De krankheid en het kinderbed,
Het schamel lichtje, neergezet
  Om op het leer te turen,
Waarop mijn man te hamer gaat
En kloppende zichzelf verslaat
  Totdat hij ligt versleten.
Zeg hem, dat elk paar schoenen heeft
Voordat het in zijn handen beeft,
  Het bloed van ons gegeten.

O Jezus, kenner van den weg,
Ga tot den rijken meester, zeg:
  Mijn man is gansch onkrachtig,
Zijn vel is rul, zijn oog staat geel,
Een kort geluid komt uit zijn keel,
  En ik ben weder drachtig.

Gij zelven zei toch: Ga, vermeer
Ulieden als het zand zoo zeer,
  En even menigvuldig;
O Jezus, lieve Jezus zoet,
Mijn âren hebben gansch geen bloed,
  Mijn schoot blijft steeds geduldig.

Marye met uw hemelkroon,
Geef Uwe voorspraak tot den Zoon,
  Dat hij ons koom' te hooren.
  Op uwe zachte trede ga,
Dat hij met hemelsche genâ
  In onze hut mag gloren.
Een beetje ruimte, en wat licht,
En op mijn armen mans gezicht
  Een weinigje van blijheid,
Dat op zijn arbeid zegen zij, —
O, zoete Jezus, zeg er bij
  Het loon; — en wat meer vrijheid.

De Christus met het zacht gelaat,
  Marye met het rein gewaad,
  In Waalwijks woning binnen,
Zij, die de wereld overzien
En haar de milde oogen biên, —
  Zij staan zich te bezinnen.

Uit: *Liederen van Huisvlijt.*

OPGANG.

Hef uw hoofd, dat gij de sterren ziet
Fonkelen aan de wijdspanse bogen,
En vóór u ligt der aarde diep verschiet,
Een bevend dal van blauwe rook bevlogen.

Dan, met de glans der sterren in uw hoofd,
De spanning van den hemel in uw handen,
Ga tot de wezens, die van glans beroofd,
Neerliggen op de aarzelende landen.

Zeg hun, dat gij in blauwe verten zaagt,
En hemeldiepten lachend hebt gemeten;
Dat gij als zij, roemloos ter aarde laagt,
Maar van de gouden vruchten hebt gegeten,

Die bloeien op de tafels van den nacht,
En zijn geschikt op zeldzaam vele wijze;
Kwam heel de menschheid nemen van hun pracht,
Daar bleef voor nieuwe menschheid nieuwe spijze.

Nu mogen zij met u gaan ten festijn,
En zich verheffen tot een vrij gewemel,
En in hun oogen zullen sterren zijn,
En in hun denken diepten van den hemel.

S. BONN.

MEILIED.

De donkre nacht krimpt, krimpt in duur,
de kille winden zijn verwaaid,
de sneeuw, het ijs, zijn weggelaaid
in 't gouden zonnevuur.

Al blanke bloemen knop en kruid
springen boomen en weiden uit,
de wijken luiden van 't geschal
der blijde vogels, overal!

Op! op! op pad! op! op! op pad!
Gij werkers uit de zwarte stad,
Gij zwoegers uit de zwarte mijnen,
Gij voerders van de snelle treinen,
Stuurders van 't schip in wijde zee
duikt op, treedt aan op 't land, doe mee!
.....
Wat duizend' maats en duizend' vrouwen
kwamen van steiger en getouwen,
uit schacht, van ketel en het rad,
zij schijnen, drom bij drom gevat,
straten en pleinen vol te stroomen:
van d'einder, drommend, nieuwe komen!

Een blij gerucht gaat voor hen uit,
de helle tonen schallen luid,
hun zangen stooten naar omhoog!
fel brandt het open, lichte oog,
de lijven boren naar de lucht!
de voeten daveren gerucht!

Vlucht roode vogels, wijd in zwieren,
hun vanen zijn, met lauwerieren,
hoog boven hen in 't gouden licht.

En als tot heerlijk maal gericht
dragen vrouwen in de zwarte handen
bloemtuilen, die als vlammen branden.
.....
Dit is het feest der zwarte knechten
wij willen ons tot heerschers vechten
het heele jaar ontnaamt ons, gij,
één dag is ons, één dag blijv' vrij
te droomen van het zoet gerucht
als de roep er davert door de lucht:

Op! op! op pad! op! op! op pad!
Gij werkers uit de zwarte stad,
Gij zwoegers uit de zwarte mijnen,
Gij voerders van de snelle treinen,
en al wie slaaft en bukt in wee
duikt op! treedt allen aan! doet mee!

Want licht kwam voor de nacht, als vuur,
zie hoe haar gloed u tegenlaait,
Op! op! het is 't bevrijdingsuur
de stormklok luidt, de wimpel waait!

Nu komt de donkre wijken uit,
de nieuwe zon is ingeluid,
komt! komt! met al uw duizendtal,
maakt nieuw de wereld, overal!

Uit: *Bonte vlucht.*

DIT IS DE DAG DER DAGEN.

Dit is de dag der dagen, hoort!
de nieuwe mensch is opgestaan!
het schuw gebroed is gauw gegaan,
zij roken moord, zij roken bloed,
doch hadden om te staan geen moed.

Nu klopt de houweelzwaaiende makker
de wijde aarde klekkend wakker!
— de aarde is groot, de aarde is ver,
doch in 't Heelal is 't maar een ster; —
hem, gansch 't Heelal zingt tegemoet:
de aard wordt jou, de aard wordt goed.

Klop, klop op Heerschers en op Rijken,
slijmslakken krimpen, torren wijken,
'n roode damp laait smoor en roet,
er leekt een rozig roode gloed!
Klop op, mijn maat! de aard wordt goed!
houw stevig voort, met moed!

Zooals een schare vogels, gaat
naar ieder oord en ied'ren staat
de weerklank van den houweelslag:
daar de hoofden worden klaar van 't rag
dat er van eeuwen knechtschap hing,
ze zien 'n blijde schittering
'n nieuwen dag, hoera! Hoera!
't houweel dat slaat er achter na:
klop op, mijn maat, klop op met moed
de aard wordt jou, de aard wordt goed.

En duizendtalig vliegt het voort
het hartebrandend blijde woord:
„mijn kind, mijn kind, de aard wordt vrij
van moord en haat en slavernij;

Gij zult 'n vrije wereld schouwen,
het houweel valt! hoort! hoort! wij houwen!"
Klop, klop maar, maat, klop, klop met moed,
de aard wordt ons, de aard wordt goed.

Welzalig wij, die in dit uur
dees gloed van 't loutrend wereldvuur
op onze harten voelen branden
en heffen mogen onze handen
en staren vrij, in 't stralend licht:
niet 'hoeven dekken 't schuw gezicht
wijl schuldloos wij aan 't offerfeest
dat dùs de aarde heeft verweesd,
der aarde kinders heeft doen bloeden
door angelvlijm en striem van roeden
dat hun gekerm van pijn nog gaat
met stervenskreet, en gil om smaad:
de aarde maakte droef en bang
'n donkren zwarten Hellegang.

Dit is de dag der dagen, hoort!
de nieuwe mensch is opgestaan!
het schuw gebroed is gauw gegaan,
zij stochtten moord, verstroomden bloed
en snellen nu! schuw en ontmoed.

Nu klop! houweelzwaaiende makker,
klop! klop op Aard de kerels wakker
de Aarde groot, de Aard àl ver
wordt in 't Heelal de lichtste ster,
het gansch Heelal omzingt uw moed
de Aard wordt ons, mijn maat, klop goed!

11-11-1918. Uit: *Zangen van Hoop.*

H. OVERST.

WERKERS VAN HOLLAND.

Breed zijn uw ruggen,
Werkers van Holland,
Sterk zijt ge, stugge
Werkers van Holland.
Veel kunt ge dragen,
Werkers van Holland.
Lang kunt ge klagen,
Werkers van Holland,
Lang kunt ge mopperen in hartige taal,
Koppen van ijzer, armen van staal.

Toch zijt ge goedig,
Werkers van Holland,
Veel te lankmoedig,
Werkers van Holland,
Meer moet ge weten,
Werkers van Holland.
Meer nog vergeten,
Werkers van Holland.
Ooren genegen naar man'lijke taal,
Hoofden van was en armen van staal.

Helder uw hoofden,
Werkers van Holland!
Wakker! Beroofde
Werkers van Holland!
Nieuw uw gedachten,
Werkers van Holland!
Zamel uw krachten,
Werkers van Holland!
Strijdt met ons mee voor ons mooi ideaal,
Harten van vuur, armen van staal!

Uit: *Tintelingen.*

MARGOT VOS.

DE EERSTE MEI.

Toen kraaidè de haan, de hemel scheurde
In roode helften, een merelrij
Stoof op uit de slaapdronken bosschen
De morgen in: 't Was d'eerste Mei.

Een poort vloog open, knaap en meiske
Sprongen het licht in, rood-betresd,
Als twee feest'lijke voorjaarsvogels,
Frisch van toon, uit een donker nest.

Heel in de verte blonken de vanen
En zwaaiden hun kameradengroet;
Hand in hand hebben ze stormgeloopen,
De roode benden tegemoet.

Hoor je ze komen, man van den akker,
Die over de taaie klonten bukt?
Laat dan de lach in je oogen varen:
Je eigen jongen is uitgerukt!

Hoor je ze komen, man van gepeinzen?
Schuif dan je duffe boek opzij;
Leer dan de wetenschap van de wegen:
Je eigen meiske loopt in de rij.

Hoor je ze komen, man van fabrieken,
Met al de zorg aan je harde kop?
Werp een groet door de grauwe ruiten:
Je eigen kind steekt het vaandel op.

Hoor je die jonge, sterke voeten?
Die zullen verder dan d'onze gaan.....
Daarom scheurde de hemel open
In roode helften en riep de haan!

MEILIED.

Weer kleur aan de gronden, weer bloei aan 't rijs
En een dolle wolk, die door het luchtruim snelt
Als een sterk wit paard met een gouden nek
Door een eind'loos glanzend jong haverveld.....

Kameraad, kameraad, zijnje voeten rêe
Voor een vreugdedans door het kruidig land?
Eén dag in het jaar zal onz' eigen zijn;
Aan den eersten Mei is ons hart verpand.

Wij zijn zelve bloem, wij zijn zelve lied,
Wij zijn zelve jong als de berkestruik;
Wij zijn zelf het toomlooze hemelpaard
Met zijn blond uitwapprende zonnepruik.

Wij zijn zelf gegroeid uit het bar getij
Als het sterke groen van het haverveld;
Als de halmen rijzen wij worst'lend op
Tegen onweersbuien en stormgeweld.

Onze kracht is zuiver en zwelt al meer
Naar zijn nieuwe banen, niets gaat te loor,
Waar het leven stevige wortel zet,
Zelfs geen zonnebloem aan een wagenspoor.

Weer kleur aan de gronden, weer glans aan 't hout,
Kameraad, kameraad, ben je strijdensrêe?
Als de Meiwind over de vlakte waait,
Moet je vaandel staan in de bloemenzee.

DE MEIROEP.

Op jonge werkers, onbedorven
Van hart en zin,
Als bijen uit de winterkorven
De velden in!

De Mei, de Mei roept tot verzamen
In één schoon feest;
Haar daag'raad roept naar uwe namen,
Naar uwen geest.

Gij die de toekomst houdt gevangen
In uw blij bloed,
Brengt met den lach van mond en wangen
Den Meiegroet!

Ontstormt de zware arbeidspoorten
In jubeling!
Daar ligt het land in duizend soorten
Van bloeseming.

Daar ligt de groote tuin der aarde
In glans gestrekt;
Neemt, neemt van de geluksbezwaarde
't Goud dat haar dekt!

Neemt, neemt haar bloemen en haar zangen
In eigendom!
Zij beidt in mateloos verlangen
Uw blonden drom.

Zij heeft' heur schatten opgeworpen
Aan bocht en berm;
Ruischt, ruischt, uit steden en uit dorpen
Eén bonte zwerm!

Met fladderende voorjaarskielen,
Met dansend haar,
Met oogen die den dag bezielen
Verwelkomt haar!

Al wat uw leven heeft ontbroken,
Gij vindt het weer
In d'ongerepte lentesproken
Van bosch en meer.

Al wat u is aan vreugd onthouden
Bij 't grauwe werk,
Gij vindt het weer in 't meiegouden
Van els en berk.

En wat zoo zwaar was om te dragen
Als enkeling,
Komt warm en vol u opwaarts jagen
In makkers kring.

O! kind'ren van de lang geknechten,
Die sterk en frank
De vingers in elkander vlechten
Bij kleur en klank.

Gij draagt de glans in uw gebaren
Van 't nieuw getij;
Gij zijt de jonge rozelaren,
Der menschheid Mei!

MEILIED.

Over de aarde gaat lentebeven.....
Heil, jonge vechters voor zang en zon!
Ziet g'in de groene verten even
Uw eigen vrijheid nader zweven,
Als een zeil aan den horizon?

Dit is een dag om op te rijzen;
Stralend en rank als een boom in 't bosch,
Vol van merel en vinkewijzen,
Stuwen wij over deez' donkergrijze
Wereld van leed het loflied los.

Daar is een licht, dat zonder enden
Achter de ster onzer oogen brandt;
En als de winterluchten wenden,
Drijft het ons uit in vreugdebenden
Tot het gelukkige lenteland.

Laat dan de hoofden zonder zorgen
Eén dag licht zijn van heerlijkheid;
Eén dag moet ons de toekomst borgen
Eén roodblozende Meiemorgen
Van zijn rijke verborgenheid.

VERWACHTING.

Er hangt een vreemd geluk in de lucht;
Er gaat een wereldschokkend gerucht.....
Zou 't komen?
Schuilt er een schoon-geboren vlam?
Duikt onder damp van sissend zwam
Een zuiv'ringsgloed, een lout'ringsvuur?
Is dit het rood-geteekend uur
Waarop de klingen
Der duisterlingen
Zulle' opgaan in de vlammeschingen
Van uitgebarsten volk'renmoed?

Er kaatst metalen licht over d'aard;
Een ruischen zwaait als van 't oordeels-zwaard...
Zou 't naken?
Scheuren de vorsten-schilde' uiteen?
Tuimelt de aad'laar naar beneên?
In 't alomvattend vuur-geweld?
O, volk, is 't lijden volgeteld?
Zal overklingen
Uw jubelzingen
Den duist'ren donder der duivelsdingen?
Zal vrede opvlerken van uw hand?

Er broeit een grootsch gebeur in de lucht.....
Heil broeder, die geen botsingen ducht!
Bereid u!
Als vechten vlammen tegen vlam,
Weet ik uw wakk'ren hanekam
Waar 't vurigst rood mij tegenlaait,
Waar 't puurste wit der vrede waait.....
O zou het komen
En overstroomen
Met rijksten luister de grauwe zoomen
Der wereld, hel en wonderbaar?

Maart 1917. Uit: *De Nieuwe Lent'*.

DE NIEUWE LENT'.

Daar stormt door de wolken
De Nieuwe Lent'
En spant in den hemel
Haar blauwe tent,
En rolt door de dagen
Met breed geluid
D'ontbonden banen
Des levens uit.

Zij grijpt de aarde
Met forschen zwiep
En zwaait haar omhoog uit
Het winterdiep
En dompelt haar onder
In zonnebaai
En wentelt haar schaat'rend
Door 't lichtgelaai.

Dan breken de korsten,
Met kleurgeschal,
Bestroomen de bloemen,
Vallei en dal;
Dan steig'ren de bergen
Met gouden flank
Uit donkeren afgrond
In 't hemelblank.

Wat breekt in u open,
Kam'radental,
Bij Lente's geweld'gen
Wereldschal?
Wat dringt er naar buiten
Uit duister dicht,
Al voller, al rijper,
Als knop naar 't licht?

Gij allen, gebond'nen
In zwachtels zwart,
Eens wordt u gewonden
Het snoer van 't hart;
Eens wordt u ontploken
De volle kroon
Als tulpe' in den morgen
Zoo zuiver schoon.

Daar stormt door de wolken
Onz' nieuwe Lent'
En spant over volken
Haar blauwe tent,
En rolt over de aarde
Met hoog geluid
D'ontbonden banen
Der liefde uit!

Uit: *De Nieuwe Lent'*.

LIED VAN ELLENDE.

Nooddruft en lijden
Groeien uit de heide,
Groeien uit den grauwe
Weerbarstigen grond,
Reiken en sperren
Over de sterren,
Mets'len hun muren
Voor den horizont.

Nooddruft en lijden
Scheuren onze zijden,
Breken onze kleinen
Met bloedigen knak.
Toomeloos weenen
Smoort in de venen,
Smoort in de smurrie
Van het plaggenwrak.

Vlammende vieren
Wonnen onze spieren,
Wonnen onze pezen
Uit de gierige groef;
Gravend bij 't grauwen,
Gravend bij 't dauwen,
Groeven we de diepten
Van ons eigen droef.

Schatten verzameld,
Loopen we verschameld,
Hangen we in ellende
Als heide in smook!
Ziet onze oogen
Donker betoogen,
Donker omsponnen
Van het hongerspook!

Duistere nooden
Dampen uit de zoden;
Waar is de wekker
Van dit wilde leed?
Eeuwige schande
Over deez' landen,
Over deze wereld
Die den werker treedt!

Dekt uwe oogen,
Zieners die van hooge
Bergweiden huiv'rend
De verten bespiedt!
Branden daar de harten
Tegen den zwarten
Bloedig opgestoken
Nachthemel niet?

Uit: *De Nieuwe Lent'*.

VERRIJZENIS.

Laat vrij, genooten, de vreugde schallen:
Een bloem in de wrong en zing en zing!
De ijzeren slagboom is gevallen,
Wij wonnen het eeuwenoud geding.
Er is ons een machtig rijk geworden,
Waarover de wind der vrijheid waait:
Hoe minnen wij 't sterk, al is het verdord en
Van dorens en distelen overzaaid!

Wij staan als de kweeker aan zijn tuinen
Bij 't frissche golven der voorjaarslucht
En komen de werksters opbazuinen
Tot nieuwen arbeid en nieuw genucht.
Wij luist'ren, luist'ren aan alle deuren
Of daar ook een hart vergeten is;
Want wij willen 't uit zijn ellenden beuren
Tot eigen blijde verrijzenis.

Wij vieren het Pinksterfeest der tijden
Waarin ons wezen herboren wordt;
Van ons gaat de stoot naar het sterrewijde
Geluk, dat zijn licht in ons overstort.
Wij bouwen de zachte zuiv're wegen,
Waarover ons kind eens zingen zal;
Ver achter ons sterven de lage leege
Onvruchtbare velden van 't lijdensdal.

Uit: *De Nieuwe Lent'*.

MEIZANG.

Zegen ons Mei, met uw lichtende handen,
Zegen ons, zoekers aan donkere kust;
Zend ons uw troost in de nachtzwarte landen,
Dat onze harten weer hooger gaan branden,
Dat onze oogen weer winnen aan lust!

Zegen ons Mei; uit de grimmigste gaten
Stroomen wij saâm aan uw glanzende poort.....
Al onzen wankelmoed willen wij laten:
Staande aan de grens van uw stralende staten
Drinken wij diep uw beloftevol woord.

Duistere wind heeft doorwaaid onze rijen.
En kwam een woud ooit den stormwinter door,
Zonder dat blinkende kronen bezijên
Sloegen in 't stof, en waar was de weie
Die in den herfst niet haar bloemen verloor?

Doch met de zon springt de knop aan de takken
En met uw glimlach de roos uit den grond.
Al uw genade zwelt over ons, zwakken,
Buigt ons door bloeienden bloedgolf de strakke
Bittere lippen tot zingenden mond.

Zegen ons Mei, laat de zwijgende zaden
Ruischen uit onze gehavende ziel!
Grooter dan ooit worde uw kracht kameraden!
Schooner dan ooit zijn de scheem'rige paden,
Waarin het licht van den Meimorgen viel.

Uit: *De Nieuwe Lent'*.

MARIE W. VOS.

DE LAATSTE.

Toen brak de laatste uit knechtschaps schachten
Aan 't blinkend licht, Hij hief de hand
En glinsterend gleed het juk van schand
Terug in d'afgang der geslachten.
Zijn borst woei bloot in zonnebrand,
Over der heuvlen groene drachten
Zag hij de wal der makkers wachten
Verzaamlen voor den hóógsten rand.

Hij zond een hooggeroepen groet
En boog den blondgespierden voet
Naar d'eerste schrede, onverschrokken,
Een lied ontbloeide een mond als bloed
En sloeg den broeders tegemoet:
„Thans is de menschgeboort' voltrokken!"

DE VLAGGEN.

Toen bij de aftocht de vlaggen
met bloemen omwonden waren.

Omkranst de vlaggen, omwoelt de vanen
Met bonte bloemen, met bloemen van Mei.
De vlaggen zijn onze liefste panden
Draagt ze nu hoog in de lucht voorbij!

De vlaggen zijn onze liefste tolken
Zij schaatren in 't zonlicht, zij zingen in storm,
Zij brengen één boodschap aan alle volken
Zij geven onze wenschen den schoonsten vorm!

Wanneer wij uittrekken naar verre landen
Met de broeders te vechten voor de eendere zaak,
Laat onze vlaggen in de lucht ópbranden
Zij brengen onze trouw in de schoonste spraak.

De vlaggen zijn onze zwaarste zorgen
Die we in gesloten geleed'ren omstaan,
De vlaggen zijn ons beloften en borgen
En wuiven zoo zeegenend boven ons gaan.

De vlaggen zijn onze vurige tongen
Die breken op Aarde de Waarheid baan,
De vlaggen zijn onze fonklende zeilen
Waarmee wij de zeeën bemeesteren gaan.

De vlaggen zijn onze lachende vlammen
Die steken op Aarde de vreugde aan,
De vlaggen zijn onze stralende vleugels
Die wij omhoog in den Hemel slaan.

VAANDRIG.

Uit erts gehouwen door een meesterhand
Boven zijn hoofd de roode vlag ontbrand
Bewegingloos, de voeten vastgestampt,
Slechts levend in de wil, die in zijn vingers krampt.

Zoo onverwrikt, als hadde hij lach noch stem
Als werd hij vlag of vlag werd deel van hem,
Zoo staat hij, strak symbool, uit boven roer'ge stoet
En voedt de deugd van 't dienen in iedre droppel bloed.

AFBRAAK

Driehoog klom ik — het duister kleefde,
De treden glibberden onder m'n voet,
En een vochtige deur, die taai weerstreefde
Stootte ik open — en dat viel goed!

Want over vier naakte kamerwanden
Plaste het licht door gordijnlooze ruit
En een tuil gouden narcissen stond te branden
In een buikige kan met gebroken tuit.

En een vrouwke, pril als een Maartsche morgen,
Hield een blozende boreling, oogend groot,
In de goudige damp van het licht geborgen
Dat als een glorie omstond haar schoot.

Luid door het stralende raam van de kamer
Schalde 't muziek van het vallende puin,
Krakend gebint en geklinkklank van hamer,
Open en bloot viel verstolene tuin.

Licht, voorjaarszonlicht in watervallen
Plensde en plonsde de kamer rond,
Kaatste omlaag van 't gezonken en gevallen
Dat als een dam voor de zonne stond.

Arbeiders trokken een rochlende toren
Zingend omlaag en houweelslag en klop
Volzongen het dooplied van 't jonggeboren,
't Instroomend licht gaf den zegen erop!

DAALT!

Daalt in de sloppen, de stad doorgravend,
Zegen- en zangen- en zonberoofd,
Zoekt er die 't wreedst, het zwaarst gehavend
Met schuwe oogen en gedoken hoofd.

Eer gij hem nadert, reinigt uw handen,
Reinigt uw harten en reinigt uw ziel
Eer gij hem draagt aan de lichtende randen
Des daags, waar de zonne vol op hem viel.

Zijt gij gewijd? Want hij is uw Bevrijder,
Hij, in zijn schrijnende afzichtelijkheid
Met zijn roerend gebaar van geslagen lijder,
Beloopen oogen, waar d'angst in krijt.

Zegen hem, mensch! Want hij is u de Goede
Die uwe zielen heeft gelaafd en geleid,
Hij was de bron, die uw harten voedde
Tot stroomen van puurdere menschelijkheid!

Hij was het, die met zijn hong'rige oogen
Een Liefde voedde en een moed zóó groot
Dat z' als een zee met haar blauwende bogen
Doorgolven uw Leven tot aan uw Dood!

Daalt in de sloppen en grotten, die gapen
Tot de minste, geringste der broederen daal,
Hij gaf uw pantser en paard en wapen,
Gaf u de Haat en — de Zegepraal!

AANNEMING.

Toen ben ik heengegaan tot waar zij wachtten
De sterke werkers in hun steenen ring.
„Ontsluit voor wie wil smelten uw gedachten
Tot lied, dat wereld wint, d'onbreekbre kring!"

't Was of een weemoed om hun lippen lachte,
Of voor hun oog een helle nevel hing.
„Zoo slechts uw Slichtheid mij niet moog verachten
Genadig zij mijn Hoogmoed uw Gering!"

Zij zwegen zwaar en angstig glee mijn ziel
Door 't lauwe, trage water van 't Verbeien.
Dan als een ster, die aan den hemel viel
Zoo ging een glimlach lichtend door hun rijen:
„Welaan, vat mee het zwaar te wentlen wiel
En zing ons op tot eindeloos verblijen!"

MEILIED.

Meie, komt gij weer ons harte ontroeren
Binden ons weder in 't blinkend gareel
Van uw gestrengelde bloemige snoeren,
Bannen ons leed met uw klinkende keel?

Vogels en vlinders de velden bevolken
Velden vol vouwen van paars en van goud.
Bloesems beslotene hoven bewolken,
Waar gij uw vlammende vlerk over houdt.

Meie, wij willen ons thans nog niet geven
Prijs aan uw zinnenvervoerende vreugd,
Willen nog klampe' aan de kern van het leven
Die gij omsluiert met juichen en jeugd.

Meie, wij moeten de smart nog doen wassen,
Die onze harte' heeft gekwetst en geknauwd,
Kweeken reusachtig als palmen in kassen
Dat zij uw goudene regens beschaûwt.

Meie, wij gaan haar doen rijzen in de ruimte
Dreigende zuil in het dragende land,
Dat zij de zon van uw bonte gepluimte
En het gezang uit uw zalen verbant.

Meie, wij moeten, waar gij in vergoude
Wuivende takken blij hemelwaart slaat,
Al onze wonden nog bloedende houden
Brandende hóóg op de lamp van de Haat.

Meie, wij zullen door 't zilvrig verklinken
Van uwe koren die slaap wiegen aan
Luid onze ketenen laten rinkinken
Dat wij niet droomend ter dood mogen gaan.

Meie, drijf gij als een dauw om de wereld
Stook gij veelkleurigen brand in het gras,
Wij zullen denken aan 't bloed dat gepereld
Heeft aan de halmen, eer 't bloeisel daar was.

Wijl wij uitvaren in uw stralende staten
Ankert ons hart voor Verledens strand
Blijft er zich pijnen in herdenken en haten
Tot onze dag in den ether ontbrand !

Dan uit de vlammen van onze ellenden
Stijgen w'als dauw van uw ochtendgewaad.
Rozig omgordelend aard's kranke lenden,
Knielend, aanbidden w'uw lichtend gelaat!

DE GOUDEN WEL.

Ons aller hart dorst naar de gouden wel,
Waaruit geluk vloeit in gelinde stralen.
Om haar te vinden stijgen wij en dalen,
Haar zoeken is ons heele levensspel.

Soms hooren wij haar verre murmlen wel
— In warme ontroering stokt ons ademhalen —
En slaan een weg in, die aan 't eind doet dwalen
Tot dieper stilt, dan wij verlieten snel.

Wij kunnen haar niet vinden heel alleen,
Omdat de pâan tot haar gehouwen moeten
Door Domheids rots en zelfzuchts harden steen.
Slechts waar de maats de makkers zulle ontmoeten
Om eensgezind te streven schreen aan schreen
Zal z'op gaan springen onder hunne voeten.

RENÉ DE CLERCQ.

KOM BIJ, MENSCH.

Kom bij, mensch, door den mensch verduwd,
Gegroet van ver en nog verder geschuwd,
Gij wroeter, donkere, niemandsvriend,
Gebeenderd machien, die machienen dient,
Kom bij met uw voet, die den omweg zoekt,
Uw bitteren mond, die om voedsel vloekt,
Uw armen die hangen, uw vuist als een knods
Uw kracht van stier, uw geduld van rots —
Kom bij! Geen heerlijk handgebaar,
Geen gloed in een kleur, geen klank op een snaar,
Noch lichaamslijnen, noch oogenglans,
Noch kunst, noch schoonheid leer ik u thans,
En ook geen lied!..... Ik leer u den schreeuw
Van den hongrigen dorstigen razenden leeuw,
Die den schrik verspreidt en de wildernis
In het oord waar de weelde der wereld is.

Uit: *Toortsen.*

WAT DIENT DEN GEKWELDE.

Wat dient den gekwelde, die langzaam kwijnt
In kommer, angst, en leed dat schrijnt.
Het heiligste recht, waar geen man vóór staat?
De lachendste hoop die wijkt? Wat baat
Bij hoorende dooven, bij rijkdom en pracht,
Het schreien, uiterste bede en klacht,
Der kinderen weer en wapen? Ach,
Zij vluchtten de stoep, waar Lazarus lag.
Hun honden zijn beter dan zij..... Recht op,
O man met den pijnvol pezigen kop,
Het rovende been en het bloedende hart.
Recht op en fier! Verbijt uw smart!
Wil: wil geneest, versterkt, geeft moed.
Weer spannen uw spieren, weer bruist uw bloed;
Weer leeft gij, weer waagt gij uw lijf voor uw lot:
Help nu u zelf, zoo helpt u God!

Uit: *Toortsen.*

IK HEB OOGEN GEZIEN.

Ik heb oogen gezien, ik heb taal gehoord.
Daar was vuur in de blikken en staal in het woord.
O het kookt in de harten, het bruist in het bloed!
Alover de duinen ruischt de vloed,
Een ziedende zee, die woelt en schuimt,
De vluchtende vlakten spoelt en ruimt,
Die stijgt en die stillen noch ebben zal,
Eer het blinkt in uw kribben en grebben, stal!
Ik heb oogen gezien, en glans en toorn;
Veel strijdende scharen met lans en hoorn!
Daar wapperen vanen; het toet, het helmt!
't Is slaan, 't is vallen, bebloed, bedwelmd!
En wederom rijzen, en wederom slaan!
Hoera! hoe pal de gelederen staan!
Mijn zegen, mijn zoon! In den dood vooruit!
Het volk is te velde en de noodklok luidt.

Uit: *Toortsen.*

FREDERIK VAN EEDEN.

HET LIED DER ARME KLANTEN.

„Wij, zwervelingen, zonder land
Wij zijn maar arme klanten;
Wie meer geld hebben dan verstand,
Die mogen lanterfanten.
Wij springen hoog, wij springen laag
Wij moeten 't loodje leggen;
We dansen met een leege maag.....
De centen, die gezeggen.

Van oudsher was de koning baas,
Van wege onze zonden;
Nu is hij maar een houten Klaas,
En heeft zijn baas gevonden.
Wie er al kroon of schepter draag
En louter gouden kleeren,
Al springt hij hoog, al springt hij laag
De centen, die regeeren.

Voor 't leger staat de generaal,
En leert de menschen moorden,
De dappere helden allemaal,
Ze vliegen op zijn woorden.
Toch heeft hij met zijn gouden kraag,
Geen donder te beweren;
Al springt hij hoog, al springt hij laag —
De centen kommandeeren.

Waar leit ons land, waar staat ons dak?
Wij leven van de gunsten.
Voor wie maar centen heeft op zak,
Vertoonen we onze kunsten.
Maar breken we ten lest den nek,
Dan kunnen we óók wat krijgen;
Een mondje vol, een lekker dek,
En 'n hoekje voor ons eigen."

Uit: *„De kleine Johannes"* II.

INHOUD.

Pag.

A. M. DE JONG.

Inleiding 3

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

1 Mei 20
De Gravers 22
Socialisten marsch 24
De Tocht naar de ster 26
Aan die komen 28
De Rooden roepen 30
Te Wapen 32
De Daad 35

HENRIETTE ROLAND HOLST-VAN DER SCHALK.

De dag zal zijn 38
Dichter en Proletariaat 40
Sombre gedachten schiep een sombre tijd 42
Moeder van Visschers 43
Der vrouwen moed 44
Moderne Prometheus 46
Mijn hart is helder 50
Ik weet niet 51
Allen te geven goddelijke wijding 52
Gaat nu gezegenden 53
Chrystaloff spreekt 54

A. VAN COLLEM.

De Verworpenen 58
Kom Socialisme! 59
Een nieuw lied, een volkslied? 60
Slachtveld 61
Dan zal de Aarde fonkelen van Licht 64
Zijt gij een Mensch? 65
Gebed te Waalwijk 66
Opgang 68

Pag.

S. BONN.

Meilied 70
Dit is de dag der dagen..... 72

H. OVERST.

Werkers van Holland 76

MARGOT VOS.

De Eerste Mei..... 78
Meilied 79
De Meiroep 80
Meilied 82
Verwachting 83
De Nieuwe Lent' 84
Lied van Ellende 86
Verrijzenis 88
Meizang 89

MARIE W. VOS.

De Laatste..... 92
De Vlaggen..... 93
Vaandrig..... 94
Afbraak 95
Daalt 96
Aanneming..... 97
Meilied 98
De Gouden Wel 100

RENÉ DE CLERCQ.

Kom bij, Mensch..... 102
Wat dient den gekwelde..... 103
Ik heb oogen gezien..... 104

FREDERIK VAN EEDEN.

Het lied der arme klanten 106

Een woord van oprechte dank aan auteurs en uitgevers, die ons bereidwillig de overname uit hun werken toestonden.

Hier moge tot slot een onvolledig overzicht volgen van de werken der auteurs, van wie wij een en ander in deze bundel opnamen, met vermelding van de uitgevers.

Van C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA verschenen bij W. L. en J. BRUSSE te ROTTERDAM:

Meidroom.
Eerste Oogst.
Zingende Stemmen.
Van Zon en Zomer.
Eenzame Liedjes.
Zwervers Verzen.
Uit Stilte en Strijd.
De Keerende Kudde.

Van HENRIETTE ROLAND HOLST-VAN DER SCHALK verschenen bij W. L. en J. BRUSSE te ROTTERDAM:

Opwaartsche Wegen.
De nieuwe geboort.
Sonnetten en verzen.
De vrouw in het woud.
Het feest der gedachtenis.
Verzonken grenzen.
Het offer.
Tusschen twee werelden.

Van HENRIETTE ROLAND HOLST-VAN DER SCHALK verscheen bij de WERELD BIBLIOTHEEK:

De Opstandelingen.

Van A. VAN COLLEM verschenen bij C. A. J. VAN DISHOECK te BUSSUM:

Liederen I (Liederen van Huisvlijt).
Liederen der Gemeenschap.
Opstandige Liederen.
Nieuwe Liederen der Gemeenschap.
Het Wonder.
Van God en van de Natuur.
Liederen der Gemeenschap, derde bundel.

Van S. BONN verschenen bij C. A. J. VAN DISHOECK te BUSSUM:

Immortellen.
Bonte Vlucht.

Van S. BONN verschenen bij de WERELD-BIBLIOTHEEK:

Wat Zang en Melody.
Zangen van Hoop.

Van H. OVERST verscheen bij „ONTWIK-KELING" te AMSTERDAM:

Tintelingen.

Van MARGOT VOS verscheen bij EM. QUÉRIDO te AMSTERDAM:

De Nieuwe Lent'.

Van RENÉ DE CLERCQ verscheen bij S. L. VAN LOOY te AMSTERDAM:

Toortsen.

201124_015

jong003bloe01

Bloemlezing van revolutionaire poëzie

ONTW. FRE COHEN

N.V. VEREENIGDE DRUKKERIJ DICO